

Īpašais ziņojums

EAAPI būtiski veicināja uzraudzību un stabilitāti apdrošināšanas nozarē, tomēr joprojām pastāv lielas problēmas

(saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu)

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Revīzijas darba grupa

ERP īpašajos ziņojumos tiek atspoguļoti rezultāti, kas iegūti, revidējot ES politikas jomas un programmas vai vadības aspektus konkrētās budžeta jomās. ERP atlasa un izstrādā šos revīzijas uzdevumus tā, lai tiem būtu pēc iespējas lielāka ietekme, konkrēti, tiek ņemts vērā risks, kādam pakļauta lietderība vai atbilstība, attiecīgo ienākumu vai izdevumu apjoms, paredzami notikumi, kā arī politiskās un sabiedrības intereses.

Šo ziņojumu sagatavoja IV revīzijas apakšpalāta, kuru vada ERP loceklis *Neven Mates* un kura revidē tirgu regulējumu un konkurētspējīgu ekonomiku. Revīziju vadīja ERP loceklis *Rimantas Šadžius*. Ziņojuma sagatavošanā viņam atbalstu sniedza locekļa biroja darbinieki *Mindaugas Pakštys*, *Tomas Mackevičius*, *Aušra Maziukaitė* un *Niamh Carey*, direktors *Zacharias Kolias* un darbuzdevuma vadītāja *Kamila Lepkowska*. Revīzijas darba grupā strādāja *Matthias Blaas*, *Vasileia Kalafati*, *Marion Kilhoffer*, *Anna Ludwikowska* un *Josef Sevcik*. Lingvistisko atbalstu sniedza *Mark Smith*.

No kreisās uz labo: *Zacharias Kolias*, *Kamila Lepkowska*, *Tomas Mackevičius*, *Niamh Carey*, *Mindaugas Pakštys*, *Rimantas Šadžius*, *Matthias Blaas*, *Anna Ludwikowska*, *Josef Sevcik*, *Vasileia Kalafati*, *Aušra Maziukaitė*.

SATURS

	Punkts
Saīsinājumi	
Glosārijs	
Kopsavilkums	I–XIII
Ievads	1–8
Apdrošināšanas tirgus Eiropas ekonomikā	1–3
EAAPI kā Eiropas finanšu uzraudzības sistēmas daļa	4–6
EUI reformu process	7–8
Revīzijas tvērums un pieeja	9–13
Apsvērumi	14–89
I daļa. EAAPI darbības, ar kurām nodrošina VKI īstenotās uzraudzības konsekvenci, ir pamatotas, tomēr to izpilde netiek sistemātiski uzraudzīta	14–22
EAAPI konstatēja būtiskas nepilnības uzraudzības kvalitātē	16
EAAPI ieteikumi atspoguļo konstatētās nepilnības, bet to izpilde netiek uzraudzīta	17–18
Pamatā esošais darbs galvenokārt bija rūpīgs un visaptverošs, bet procesi bija laikietilpīgi	19–22
II daļa. Sistēmiskas nepilnības pašreizējā pārrobežu uzņēmējdarbības uzraudzības sistēmā saglabājas, bet EAAPI centās aizsargāt apdrošinājuma ņēmējus	23–36
Kolēģiju sistēmas izveide rada nepareizus stimulus apdrošinātājiem un uzraudzītājiem	25–29
EAAPI izstrādā <i>ad hoc</i> instrumentus, lai aizsargātu patērētājus, bet uzraudzības konverģence joprojām ir problēma	30–32
Neraugoties uz ierobežoto sadarbību ar VKI, EAAPI sniedza noderīgu palīdzību vairākās pārrobežu grupu kolēģijās	33–36
III daļa. Kaut arī EAAPI ir veikusi pirmos pasākumus, iekšējo modeļu uzraudzībā trūkst konverģences	37–50

Konverģence iekšējo modeļu jomā joprojām ir ļoti ierobežota	39–42
EAAPI centās veicināt konverģenci, īstenojot konsekvences projektus	43–47
EAAPI nav pietiekamas piekļuves datiem par iekšējiem modeļiem, lai veiktu pārraudzību	48–50
IV daļa. EAAPI ieguldīja vērā ņemamu darbu, lai veiktu 2016. gada apdrošināšanas spriedzes testu, bet mēs konstatējam trūkumus tā izstrādē un sniegtajos ieteikumos	51–75
Spriedzes testa darbības joma un konstatētie riski bija atbilstoši, tomēr izmantotajos scenārijos bija trūkumi kalibrēšanā un pamatojumā	52–63
EAAPI pareizi validēja un apkopoja datus	64–65
EAAPI iesniedza būtiskus rezultātus, kas uzrādīja nozares neaizsargātību	66–68
Daži ieteikumi bija pārāk vispārīgi un neparedzēja konkrētu rīcību	69–70
EAAPI organizēja spriedzes testu strukturētā veidā, bet bija dažas problēmas saistībā ar testa laiku un dokumentēšanu	71–75
V daļa. EAAPI īstenotā pārvaldība un ierobežotie resursi apgrūtināja mērķu sasniegšanu	76–89
EAAPI darba efektivitāte ir atkarīga no VKI ieguldījuma, un tās īstenotā pārvaldība rada grūtības	77–79
Tiesību aktu izmantošanas procedūras ir pamatotas, bet dažkārt tām trūkst pārredzamības un proaktīvas pieejas	80–84
EAAPI resursi uzraudzības darba veikšanai bija ierobežoti, un tos nepapildināja ar tiem, kas paredzēti regulatīvajām darbībām	85–89
Secinājumi un ieteikumi	90–105
VKI darba koordinēšana	91–93
Pārrobežu uzņēmumu uzraudzība	94–96
Iekšējo modeļu uzraudzība	97
Apdrošināšanas spriedzes tests	98–102
Pārvaldība un resursi	103–105

II pielikums. 2016. gada apdrošināšanas spriedzes testa pamatā esošie pieņēmumi

III pielikums. 2016. gada spriedzes testa norises grafiks

IV pielikums. 2014. gada spriedzes testā gūtās atziņas un veiktie pasākumi 2016. gadā

EAAPI atbildes

SAĪSINĀJUMI

AGS	apdrošināšanas garantiju sistēma
bp	bāzes punkts
EAAPI	Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestāde
EBI	Eiropas Banku iestāde
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
EFUS	Eiropas finanšu uzraudzības sistēma
ERP	Eiropas Revīzijas palāta
ESRK	Eiropas Sistēmisko risku kolēģija
EUI	Eiropas uzraudzības iestādes
GNL	galīgā nākotnes likme
IM	iekšējais modelis
MKP	maksātpējas kapitāla prasība
PE	pilnslodzes ekvivalents
PRMN	pašu riska un maksātpējas novērtējums
UP	Uzraudzības padome
VKI	valsts kompetentā iestāde

GLOSĀRIJS

Eiropas finanšu uzraudzības sistēma	EFUS ir mikro- un makroprudenciālās finanšu uzraudzības sistēma, kas balstīta uz visu triju Eiropas uzraudzības iestāžu (EUI) — EBI, EAAPĪ un EVTI —, Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas (ESRK) un valstu uzraudzības iestāžu darbību.
Eiropas Sistēmisko risku kolēģija	ESRK atbild par ES finanšu sistēmas makroprudenciālo uzraudzību un sistēmiskā riska novēršanu un mazināšanu. ESRK uzrauga un novērtē sistēmiskos riskus un vajadzības gadījumā sniedz brīdinājumus un ieteikumus.
Galīgā nākotnes likme	GNL ir bezriskā procentu likme, attiecībā uz kuru bezriskā ienesīguma līkne stiepjas ārpus tā dēvētajam pēdējam likvidajam punktam (piemēram, 20 gadi attiecībā uz euro). Šo likmi izmanto attiecībā uz saistībām ar ļoti ilgu termiņu, ja darījumu skaits tirgū ir ierobežots (nepietiekama likviditāte), lai iegūtu ienesīguma līkni.
Iekšējais modelis	Iekšējais modelis ir progresīva pieeja to risku aprēķināšanai, kuri izriet no apdrošinātāja uzņēmējdarbības. Apdrošinātāji var izvēlēties izmantot iekšējo modeli, lai vispārējo riska situāciju aprēķinātu labāk nekā ar standarta formulu; aprēķinātā riska situācija pēc tam nosaka kapitāla prasību. Iekšējam modelim ir jāatbilst vairākām prasībām, un to apstiprina atbildīgā(-s) uzraudzības iestāde(-s).
Maksātspēja II	ES direktīva “Maksātspēja II” stājās spēkā 2016. gadā, maksātspējas risku nosakot par apdrošināšanas sabiedrībām paredzēta saskaņota tiesiskā regulējuma galveno elementu. Šajā regulējumā ir izvirzītas prasības attiecībā uz visām Eiropas apdrošināšanas sabiedrībām vajadzīgo ekonomisko kapitālu (1. pīlārs), pārvaldību un riska vadību (2. pīlārs), kā arī ziņošanas standartiem (3. pīlārs). Direktīvā “Maksātspēja II” noteiktie mērķi ir uzlabot patērētāju tiesību aizsardzību, modernizēt uzraudzību, padziļināt ES tirgus integrāciju, saskaņojot uzraudzības režīmus, un palielināt ES apdrošinātāju starptautisko konkurētspēju.
Maksātspējas kapitāla prasība	MKP ir kapitāla apjoms, kas ir vajadzīgs apdrošināšanas sabiedrībām, lai izpildītu 1. pīlāra prasības saskaņā ar režīmu “Maksātspēja II”. Tam būtu jānodrošina, ka 12 mēnešu periodā apdrošinātāji ar ļoti augstu varbūtības līmeni (99,5 %) izpildīs savas saistības pret apdrošinājuma ņēmējiem un apdrošināšanas atlīdzības saņēmējiem.
Pašu riska un maksātspējas novērtējums	PRMN ir ikgadējs iekšējais process, ko veic apdrošinātāji, lai novērtētu riska pārvaldības pietiekamību un maksātspējas stāvokli gan normālos, gan arī spriedzes apstākļos. PRMN ir paša apdrošinātāja veikts pašreizējo un turpmāko risku novērtējums.
Standarta formula	Standarta formula ir noklusējuma pieeja apdrošinātāja riska situācijas aprēķināšanai saskaņā ar direktīvu “Maksātspēja II”. Standarta formula ir sadalīta riska moduļos, kas ir apvienoti un nosaka kapitāla prasību.
Uzraudzības kolēģija	Uzraudzības kolēģija ir pastāvīga, bet elastīga struktūra, kas koordinē un veicina lēmumu pieņemšanu par tādas apdrošināšanas grupas uzraudzību, kura darbojas vairāk nekā vienā dalībvalstī.

Valsts kompetentā iestāde	Valstu kompetentās iestādes ir katrā dalībvalstī izraudzītas iestādes, kas pilnvarotas uzraudzīt apdrošināšanas sabiedrības (tāpēc tās dēvē arī par valstu uzraudzības iestādēm). VKI, kas atbild par tāda apdrošinātāja uzraudzību, kurš licenci saņēmis šīs VKI dalībvalstī, sauc par mītnes valsts uzraudzības iestādi. Visas pārējās VKI ir attiecīgā apdrošinātāja uzņēmējvalsts uzraudzības iestādes, ja šis apdrošinātājs veic uzņēmējdarbību, izmantojot meitasuzņēmumus attiecīgajās dalībvalstīs.
---------------------------	---

KOPSAVILKUMS

I. Apdrošināšanas nozare veido ES finanšu sektora būtisku daļu. Tā pārvalda aktīvus, kuru vērtība ir aptuveni divas trešdaļas no ES gada iekšzemes kopprodukta. Ja apdrošināšanas sabiedrības nepildītu savus pienākumus, tas varētu iedragāt finanšu sektora darbību un negatīvi ietekmēt reālo ekonomiku un patērētāju labklājību.

II. Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestāde (EAAPI) tika izveidota 2011. gadā, īstenojot ES finanšu sektora uzraudzības reformu pēc finanšu krīzes 2007.–2008. gadā. EAAPI darbojas kā neatkarīga padomdevēja struktūra, kas konsultē Eiropas Komisiju, Parlamentu un Padomi.

III. EAAPI galvenā atbildība ir veicināt finanšu sistēmas stabilitāti un tirgu un finanšu produktu pārredzamību, kā arī aizsargāt apdrošinājuma ņēmējus. Tā arī uzrauga iespējamos riskus un apdraudējumus finanšu sektorā. Tās atbildība ir ietverta četrās plašās kategorijās: regulēšana, uzraudzība un uzraudzības konverģence, finanšu stabilitāte un patērētāju tiesību aizsardzība.

IV. Mēs pārbaudījām, vai EAAPI efektīvi veicina uzraudzību un finanšu stabilitāti apdrošināšanas nozarē. Konkrētāk, mēs analizējām EAAPI darbības uzraudzības un uzraudzības konverģences jomā (sadarbību ar valstu kompetentajām iestādēm, to darbu iekšējo modeļu izstrādē un pārrobežu uzņēmējdarbību), 2016. gada apdrošināšanas spriedzes testu, kā arī EAAPI resursu un pārvaldības pietiekamību.

V. Revīzija galvenokārt attiecās uz EAAPI uzraudzības darbībām, kas tika veiktas no 2015. līdz 2017. gadam, kā arī uz 2016. gada spriedzes testu. Revīzijas pierādījumi tika savākti, apmeklējot EAAPI un veicot dokumentu pārbaudi uz vietas, kā arī tiekoties ar attiecīgajiem Komisijas dienestiem, Eiropas Sistēmisko risku kolēģiju, VKI, akadēmiskajiem ekspertiem un ieinteresētajām personām. Revīzijā tika ņemti vērā arī divu aptauju rezultāti.

VI. Mūsu vispārējais secinājums ir tāds, ka EAAPI labi izmantoja visdažādākos instrumentus, lai veicinātu uzraudzības konverģenci un finanšu stabilitāti. Tomēr joprojām pastāv būtiskas problēmas, kas jārisina pašai EAAPI, valstu uzraudzības iestādēm un

likumdevējiem, piemēram, Eiropas uzraudzības iestāžu (EUI) un direktīvas “Maksābspēja II” pārskatīšanas kontekstā.

VII. EAAPĪ darbības, lai nodrošinātu VKI īstenotās uzraudzības konsekvenci, balstījās uz pamatotu analīzi un vairumā gadījumu bija visaptverošas. EAAPĪ konstatēja būtiskas nepilnības VKI darbā, un tā pastāvīgi uzrauga notikumu attīstību. Tomēr EAAPĪ nav sistemātiskas kārtības, kādā veikt ieteikumu izpildes kontroli.

VIII. Mēs konstatējām, ka pašreizējais tiesiskais regulējums pārrobežu uzņēmējdarbības uzraudzībai Eiropas Savienībā ietver sistēmiskas nepilnības un rada situāciju, kurā uzraudzība ir atkarīga no uzņēmuma juridiskās formas, nevis darbības veida. Tas sniedz nepareizus stimulus uzraudzības iestādēm un apdrošinātājiem, kas dažās dalībvalstīs izmanto zemāku uzraudzības līmeni. EAAPĪ centās radušās problēmas atrisināt, tomēr nespēja novērst sistēmiskās nepilnības un nodrošināt uzraudzības konvergenci.

IX. Apdrošināšanas sabiedrības izmanto iekšējos modeļus, lai riska novērtējumu labāk pielāgotu savai uzņēmējdarbībai un atvieglotu kapitāla prasības. Tas, cik stingri VKI uzrauga iekšējos modeļus, dažādās iestādēs būtiski atšķiras. EAAPĪ centās uzlabot uzraudzības konvergenci šajā jomā. Tas pilnībā neizdevās, piemēram, tādu iemeslu dēļ kā ierobežotā piekļuve VKI sniegtajai informācijai.

X. EAAPĪ 2016. gadā veica spriedzes testu, lai novērtētu, kā apdrošināšanas nozare reaģētu uz nelabvēlīgiem notikumiem tirgū, it īpaši uz ļoti zemu procentu likmju ilgstošu saglabāšanos un aktīvu cenu izraisītu satricinājumu. Vairākas apdrošināšanas sabiedrības izrādījās pret šādiem apstākļiem neaizsargātas, jo to maksābspēja būtiski pasliktinātos. Spriedzes testa darbības joma bija atbilstoša, un scenāriji atklāja nozares galvenos riskus. Tomēr mēs konstatējām nepilnības to kalibrēšanā. Proti, EAAPĪ nespēja pietiekami izvērsti pamatot, ka viens no scenārijiem bija spēcīgs.

XI. Pēc pareizas datu validēšanas spriedzes testa rezultātus EAAPĪ vairumā gadījumu sniedza pienācīgi. Iestādes juridisko pilnvaru dēļ dati apdrošināšanas sabiedrības līmenī netika publicēti. Pēc spriedzes testa sniegtie ieteikumi dažkārt bija pārāk vispārīgi, lai gan EAAPĪ centās sekot līdzi tam, cik lielā mērā VKI tos īsteno.

XII. Visās savās darbībās EAAPI lielā mērā paļaujas uz sadarbību ar VKI, bet tās ne vienmēr to pilnībā atbalsta. VKI ir izšķiroša loma EAAPI galvenajā pārvaldes struktūrā, proti, tās var lemt par EAAPI darbības jomu, pārbaudot pašu VKI efektivitāti. EAAPI vēl nav veikusi pāreju no regulēšanas uz uzraudzību. Tā kā ar pārraudzības jautājumiem strādā tikai 20 darbinieki un vēl septiņi nodarbojas ar līdzīgiem jautājumiem, EAAPI ir ļoti grūti veikt daudzos sarežģītos uzdevumus, par kuriem tā ir atbildīga.

XIII. Lai EAAPI palielinātu savas darbības lietderību un efektivitāti, mēs EAAPI sniedzam šādus ieteikumus:

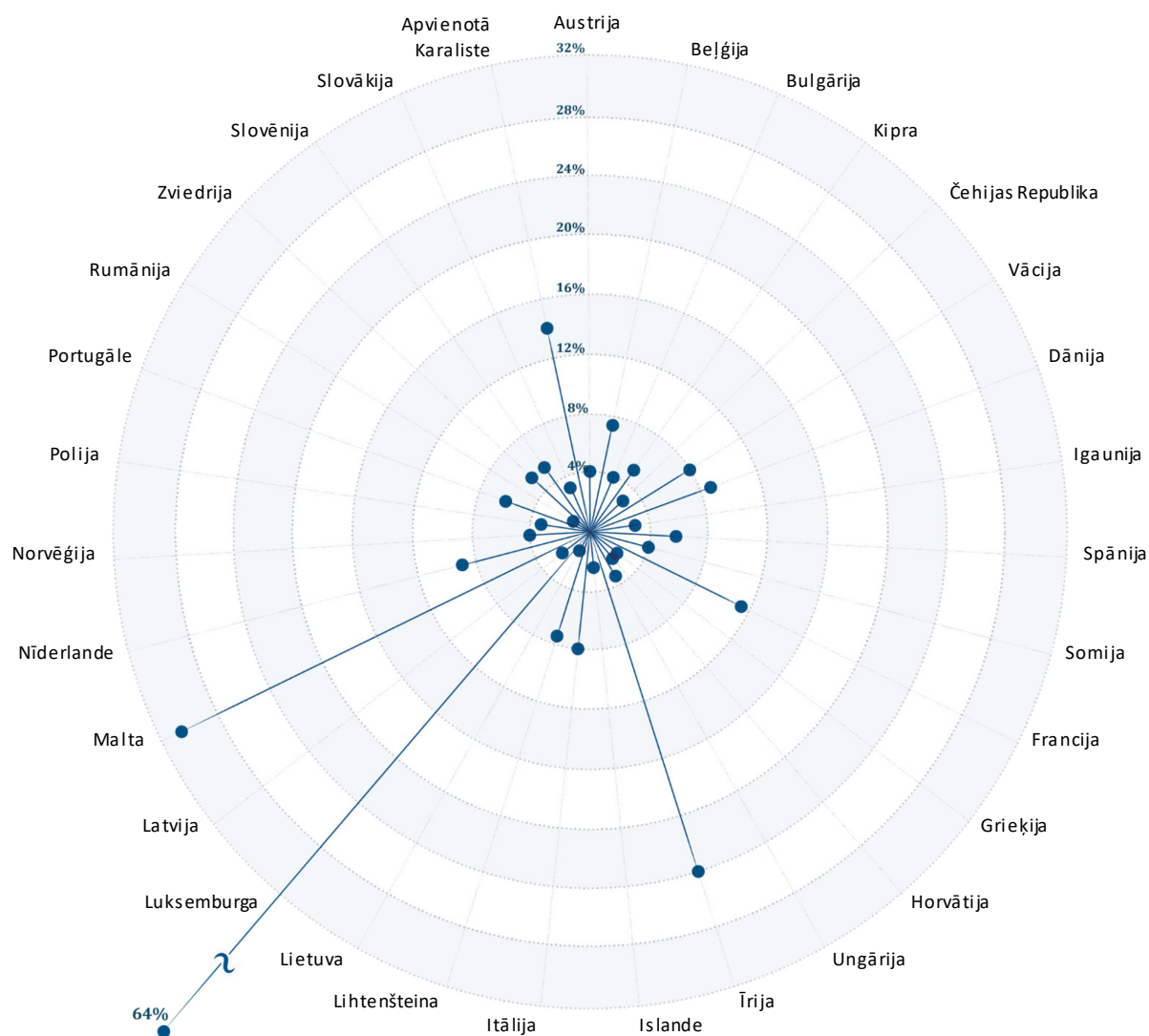
- a) jādarbojas mērķtiecīgāk un sistemātiski jāseko līdzi savu uzraudzības instrumentu izmantošanai;
- b) jāsadarbojas ar Komisiju un līdztiesīgajiem likumdevējiem, lai novērstu sistēmiskās nepilnības pārrobežu uzņēmējdarbības uzraudzībā;
- c) jāsadarbojas ar Komisiju un līdztiesīgajiem likumdevējiem, lai novērstu ierobežojumus saistībā ar piekļuvi informācijai par iekšējiem modeļiem un sniegtu VKI lielāku atbalstu to uzraudzībā;
- d) vēl vairāk jāuzlabo spriedzes testa scenāriju pamatotība;
- e) pēc spriedzes testa jāsniedz konkrētāki un atbilstošāki ieteikumi VKI;
- f) jāveicina spriedzes testa rezultātu publicēšana apdrošināšanas sabiedrības līmenī;
- g) jānodrošina pārredzamāka spriedzes testa metodika un
- h) jāstiprina uzraudzībai norīkto cilvēkresursi.

IEVADS

Apdrošināšanas tirgus Eiropas ekonomikā

1. Ņemot vērā aktīvu vērtību, kas pārsniedz divas trešdaļas no ES gada IKP, un nozares izplatību tirgū, kura dažādās dalībvalstīs ir atšķirīga (sk. **1. attēlu**), apdrošināšana veido finanšu sektora būtisku daļu. Tā veicina ekonomikas izaugsmi un finanšu stabilitāti, uzņemoties riskus un mobilizējot uzkrājumus. Ņemot vērā apdrošināšanas sabiedrību būtisko lomu, to neveiksmīga darbība var iedragāt finanšu pakalpojumu sniegšanu un ekonomiku kopumā un tādējādi negatīvi ietekmēt patērētājus.

1. attēls. Apdrošināšanas izplatība Eiropā (prēmiju daļa no IKP)

Avots: ERP, pamatojoties uz EAAP 2018. gada ziņojumu par finanšu stabilitāti.

2. Pašlaik viena no galvenajām apdrošināšanas tirgus problēmām ir zemas procentu likmes. Apdrošinātājiem, jo īpaši dzīvības apdrošināšanas jomā, kas veido 65 % no ES apdrošināšanas tirgus, ir ļoti grūti nopelnīt procentu likmi, kas garantēta iepriekšējos gados pārdotajiem produktiem. Tāpēc dzīvības apdrošinātāju uzņēmējdarbības modeļi pašlaik piedzīvo vērienīgas pārmaiņas, kuras rada attiecīgas sekas, tostarp papildu riska uzņemšanos. Turklāt digitālās tehnoloģijas un plašāka lielo datu izmantošana ir būtiski pārveidojušas apdrošināšanas tirgu (finanšu tehnoloģija), radot ne tikai iespējas uzņēmējdarbībai, bet arī vairākus jaunus izaicinājumus un riskus klientiem.

3. No regulatīvā viedokļa svarīgs notikums apdrošinātājiem bija “Maksātspēja II” regulējuma piemērošana 2016. gada janvārī. “Maksātspēja II” ir pirmais saskaņotais ES tiesiskais regulējums saistībā ar uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas jomā. Tā aptver arī apdrošināšanas uzraudzību, un tās mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus vienotajā tirgū. Tajā ir noteikts, cik liels kapitāls apdrošināšanas sabiedrībām ir vajadzīgs, lai segtu risku, kā arī paredzētas prasības attiecībā uz riska vadību, pārvaldību un ziņošanu.

EAAPI kā Eiropas finanšu uzraudzības sistēmas daļa

4. Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestāde (EAAPI) tika izveidota 2011. gadā¹, īstenojot ES finanšu sektora uzraudzības reformas pēc finanšu krīzes 2007.–2008. gadā. EAAPI darbojas kā neatkarīga padomdevēja struktūra, kas konsultē Komisiju, Parlamentu un Padomi. Tā rīkojas apdrošināšanas sabiedrību, pārapdrošināšanas sabiedrību, apdrošināšanas starpnieku un aroda pensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju darbības jomā.

5. EAAPI ir daļa no Eiropas finanšu uzraudzības sistēmas (EFUS), ko veido trīs Eiropas uzraudzības iestādes (EUI): viena iestāde banku nozarē (Eiropas Banku iestāde — EBI), viena vērtspapīru nozarē (Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde — EVTI) un viena apdrošināšanas un

¹ Pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 24. novembra Regulu (ES) Nr. 1094/2010, ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādi), nosakot EAAPI misiju, uzdevumus un organizatorisko struktūru (OV L 331, 15.12.2010., 48. lpp.).

aroda pensiju nozarē, kā arī Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK). EUI izveides pamatojums bija nodrošināt ciešāku sadarbību un informācijas apmaiņu starp valstu uzraudzības iestādēm (ko sauc arī par valstu kompetentajām iestādēm — VKI), veicināt pārrobežu problēmām izstrādāto ES risinājumu pieņemšanu un sekmēt noteikumu konsekventu piemērošanu un interpretēšanu.

6. EAAPI galvenā atbildība ir veicināt finanšu sistēmas stabilitāti, tirgu un finanšu produktu pārredzamību un apdrošinājuma ņēmēju, pensiju shēmu dalībnieku un saņēmēju aizsardzību. EAAPI uzdevums ir uzraudzīt un apzināt tendences, iespējamos riskus un apdraudējumus mikroprudenciālās uzraudzības, starpvalstu un starpnozaru līmenī. Šim nolūkam EAAPI atbildība ir ietverta četrās plašās un savstarpēji saistītās kategorijās: regulēšana, uzraudzība un uzraudzības konverģence, finanšu stabilitāte un patērētāju tiesību aizsardzība (sk. **1. tabulu**). Pabeidzot darbu pie galvenā tiesiskā regulējuma apdrošināšanas nozarē un ņemot vērā vajadzību nodrošināt tā efektīvu īstenošanu, EAAPI plānoja mainīt darba stratēģisko virzienu, no regulēšanas pārejot uz uzraudzību. Šajā revīzijā mēs koncentrējamies uz uzraudzību un uzraudzības konverģenci, kas ir ļoti svarīga patērētājiem, un spriedzes testu, kas attiecas uz mērķi nodrošināt finanšu stabilitāti.

1. tabula. EAAPI atbildība

Atbildības joma	EAAPI pienākumi
Regulēšana	Izstrādāt tehniskos standartus, ko vēlāk apstiprina Komisija, un apspriest veiktās izmaiņas. Konsultēt Komisiju jomās, kurās tā ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saistībā ar ES darbu.
Uzraudzība un uzraudzības konverģence	Sekmēt un koordinēt VKI uzraudzības darbu, lai Eiropas finanšu uzraudzības sistēmā izveidotu saskaņotu, lietderīgu un efektīvu uzraudzības praksi un nodrošinātu ES tiesību aktu vienotu, vienādu un konsekventu piemērošanu.
Finanšu stabilitāte un krīzes pārvarēšana	Veicināt ESRK makroprudenciālās uzraudzības darbu, iesniedzot datus un ziņojumus. Veikt spriedzes testus apdrošināšanas un pensiju nozarē un nodrošināt saskaņotu krīzes novēršanu un pārvarēšanu, kā arī saglabāt finanšu stabilitāti krīzes laikā.
Patērētāju tiesību aizsardzība un inovācija finanšu jomā	Pasargāt patērētājus no pārmērīga riska uzņemšanās, kad viņi iegādājas finanšu produktus vai iegulda līdzekļus tajos, izstrādājot noteikumus, uzraugot tirgus tendences, uzlabojot pieejamo informāciju u. c. Aizliegt finanšu produktus, kas apdraud finanšu stabilitāti Eiropas Savienībā, analizēt jaunās finanšu inovācijas/produktus tirgū un ziņot par tām/tiem.

Avots: ERP.

EUI reformu process

7. Tā kā problēmu raksturs finanšu tirgos attīstās, Komisija 2017. gada septembrī ierosināja reformu kopumu, lai stiprinātu EFUS. Galvenais mērķis bija uzlabot visu triju EUI pilnvaras, pārvaldību un finansējumu, kā arī ESRK darbību. Vairāki Komisijas priekšlikumi būtu tieši piemērojami EAAPI, piemēram, neatkarīgas valdes izveide (kas atbildētu par katrā atsevišķā gadījumā pieņemtiem lēmumiem un noteiktiem uzraudzības jautājumiem), EAAPI lomas stiprināšana iekšējo modeļu validēšanā un tai pieejamo instrumentu uzlabošana, lai veicinātu uzraudzības konverģenci.

8. Komisijas priekšlikumiem par izmaiņām EAAPI tiesiskajā regulējumā tagad tiks piemērots standarta likumdošanas process, ieskaitot apspriešanu Padomē un Parlamentā. Sagaidāms, ka grozītie tiesību akti tiks pieņemti 2019. gadā. Mūsu revīzija var sniegt noderīgu ieguldījumu šajās debatēs.

REVĪZIJAS TVĒRUMS UN PIEEJA

9. Revīzijā tika pārbaudīts, vai EAAPI efektīvi veicināja uzraudzību un finanšu stabilitāti Eiropas apdrošināšanas nozarē. Revīzija koncentrējās uz EAAPI prioritāšu neseno pāreju no regulēšanas uz uzraudzību. Īpašu uzmanību mēs pievēršām šādām jomām:

- a) EAAPI darbības uzraudzības un uzraudzības konverģences jomā; mēs pārbaudījām EAAPI izmantoto instrumentu izlasi (I, II un III daļa);
- b) 2016. gadā veiktais spriedzes tests apdrošināšanas nozarē (IV daļa) un
- c) horizontālie aspekti, kas ir būtiski visu EAAPI darbību efektivitātei (tiesību instrumentu izmantošana, lai nodrošinātu atbilstību ES tiesību aktiem, cilvēkresursu pietiekamība un pārvaldības struktūras piemērotība; V daļa).

10. EAAPI darbības saistībā ar uzraudzību un uzraudzības konverģenci praktiski aptver trīs plašas jomas: i) valstu iestāžu veiktās uzraudzības veicināšanu, ii) pienācīgas pārrobežu struktūru uzraudzības nodrošināšanu un iii) iekšējos modeļus. Skaidrības labad mēs šos jautājumus aplūkojam trijās secīgās ziņojuma daļās (I, II un III), bet tās visas kopā veido mūsu novērtējumu par EAAPI darbu uzraudzības un uzraudzības konverģences jomā. Finanšu stabilitātes jomā mēs koncentrējamies uz spriedzes testu apdrošināšanas nozarē, ņemot vērā tā nozīmi nākotnes risku apzināšanā tirgū.

11. Ziņojumā nav aplūkots VKI darbs (šīs iestādes cieši sadarbojas ar EAAPI visās tās darbības jomās). ESRK, kas bija iesaistīta viena spriedzes testa scenārija izstrādē, netika revidēta, jo par abiem scenārijiem atbild un to izstrādē piedalās EAAPI. Tā kā revīzija koncentrējās uz apdrošināšanas tirgu, tā neietvēra EAAPI darbības aroda pensiju nozarē.

12. Revīzija aptvēra EAAPI uzraudzības darbības, kas galvenokārt tika veiktas 2015.–2017. gadā, un 2016. gada spriedzes testu (tostarp iepriekšējā — 2014. gada spriedzes testā gūtās atziņas). Attiecībā uz katru revidēto darbību pārbaudāmos gadījumus/dokumentus mēs izraudzījāmies tā, lai nodrošinātu EAAPI darba reprezentatīvu izlasi, kas atspoguļo dažādas tipiskās problēmas.

13. Galvenais revīzijas darbs ietvēra EAAPI apmeklējumus un dokumentu pārbaudes uz vietas. Pierādījumus mēs ieguvām arī informācijas vākšanas sanāksmēs un videokonferencēs ar attiecīgajiem Komisijas dienestiem, ESRK, VKI, akadēmiskajiem ekspertiem un ieinteresētajām personām (patērētāju un uzņēmumu asociācijām). Papildu informāciju revīzijai sniedza divu aptauju rezultāti:

- a) pirmā tika nosūtīta visu ES dalībvalstu VKI un attiecās uz vispārējo sadarbību ar EAAPI (uzraudzība un spriedzes testi). Atbildes sniedza 24 no 28 VKI;
- b) otrā tika nosūtīta izraudzītām apdrošināšanas sabiedrībām un attiecās uz spriedzes testu. Atbildes sniedza 35 no 66 sabiedrībām.

APSVĒRUMI

I daļa. EAAPI darbības, ar kurām nodrošina VKI īstenotās uzraudzības konsekvenci, ir pamatotas, tomēr to izpilde netiek sistemātiski uzraudzīta

14. Saskaņā ar mērķi veicināt labāku un konsekventāku uzraudzību ES dalībvalstīs EAAPI iesaistās vairākās darbībās, lai sekmētu un koordinētu valstu uzraudzības iestāžu (VKI) darbu. To darot, EAAPI paredz Eiropas uzraudzības kultūru, kas nozīmē vienotu izpratni par to, kā uzraudzītāji domā, uzvedas un strādā savā kopienā. Tas nozīmē, ka apdrošināšanas sabiedrībām visā Eiropā ir vienlīdzīgi konkurences apstākļi un patērētājiem — līdzīga uzticēšanās tam, ka apdrošināšanas sabiedrības atbilst regulatīvajām prasībām.

15. Attiecībā uz VKI darba koordinēšanu revīzijā tika aplūkoti trīs galvenie instrumenti, kas kalpo uzraudzības konverģences mērķim: strukturēts dialogs ar VKI (ar vietas/valsts apmeklējumiem kā svarīgu komponentu), uzraudzības rokasgrāmata un salīdzinošā izvērtēšana (sk. **2. attēlu**). Rokasgrāmatu un salīdzinošo izvērtēšanu koordinēja EAAPI, lai gan darbs tika veikts ļoti ciešā sadarbībā ar VKI. Valstu kompetento iestāžu deleģētie vērtētāji nodrošināja lielāko daļu satura un salīdzinošo izvērtējumu. Papildus revidētajiem EAAPI

izmantoja vairākus citus instrumentus² — gan tos, kas tieši noteikti izveides regulā, gan arī tos, ko izvēlējusies pēc savas iniciatīvas.

2. attēls. EAAPI instrumenti konsekventas uzraudzības nodrošināšanai

		
Strukturēts dialogs	Uzraudzības rokasgrāmata	VKI salīdzinošā izvērtēšana
Izpaužas kā regulāri valstu konsultatīvo iestāžu apmeklējumi, ko veic EAAPI darbinieki ("pārraudzības grupas"), lai apspriestu galvenās vietējās un globālās problēmas, kas skar apdrošināšanas tirgu un uzraudzības iestādi. Dialogs ietver EAAPI un pašu VKI noteiktos jautājumus, un tā rezultātā tiek sagatavots detalizēts ziņojums, kurā norādītas ieteicamās darbības, lai uzlabotu uzraudzības kvalitāti.	Sīki izstrādāti norādījumi valstu kompetentajām iestādēm par to, kā veikt uzraudzības darbu saskaņā ar režīmu "Maksātpēja II". No 2014. gada jūnija līdz 2018. gada aprīlim tika apstiprinātas 13 nodaļas, koncentrējoties uz vispārīgiem principiem un konkrētiem uzraudzības jautājumiem. Rokasgrāmatu izstrādāja EAAPI un VKI pārstāvju apvienotās grupas. Tā ir pieejama tikai VKI un nav juridiski saistoša.	Periodiski organizētas dažu VKI darbību pārbaudes. Piemērojot standartizētu metodiku, tās ļauj veikt VKI novērtēšanu un savstarpējo salīdzināšanu. Pārbaudes koordinē EAAPI, bet veic VKI deleģētu vērtētāju grupas, un tās ir balstītas uz anketām un papildu darbu uz vietas. Salīdzinošās izvērtēšanas rezultātā valstu kompetentajām iestādēm tiek ieteiktas darbības un norādīta paraugprakse (sk. <u>1. pielikumu</u>).
Mūsu izlase <i>trīs VKI</i> (divi apmeklējumi 2015. gadā, viens – 2016. gadā)	Mūsu izlase <i>divas nodaļas: "Pašu riska un maksātpējas novērtējums" (2016) un "Grupās uzraudzība" (2016).</i>	Mūsu izlase <i>divas salīdzinošās izvērtēšanas: "Pakalpojumu sniegšanas brīvība" (2016) un "Pamatfunkcijas" (2018).</i>

Avots: ERP.

EAAPI konstatēja būtiskas nepilnības uzraudzības kvalitātē

16. Izmantojot strukturētu dialogu ar VKI, EAAPI konstatēja vairākas nepilnības apdrošināšanas uzraudzības būtiskos aspektos (sk. 3. attēlu). Salīdzinošā izvērtēšana arī

² Citi instrumenti izpaužas kā rakstiski norādījumi valstu kompetentajām iestādēm (piemēram, EAAPI pamatnostādnes par uzraudzības pārbaudes procesu un atzinumi), citi pasākumi ar VKI (piemēram, apmācība un konferences, un īpašas bilanču pārbaudes, kas veiktas Bulgārijai un Rumānijai) un pašreizējie kontakti.

atklāja svarīgas jomas, kurās VKI būtu jāuzlabo sava uzraudzības prakse (sk. **I pielikumu**).

EAAPI veiktie novērtējumi rāda, ka VKI izmantotās pieejas uzraudzībai to intensitātes, riska novērtējuma un tālredzības ziņā bieži vien atšķirās. Tas nozīmē, ka noteikta apdrošināšanas sabiedrības prakse (piemēram, riska pārvaldības jomā) vienā dalībvalstī varētu tikt pieņemta, bet citā — apstrīdēta. Strukturēta dialoga procesā VKI sniedza atbildes uz EAAPI ziņojumos ietvertajiem konstatējumiem. Tomēr EAAPI šīs atbildes sistemātiski neanalizēja un nesniedza visaptverošu rakstisku atsauksmi VKI.

3. attēls. Jomas, kurās konstatētas nepilnības VKI veiktajā uzraudzībā

Avots: ERP, pamatojoties uz EAAPI konstatējumiem.

EAAPI ieteikumi atspoguļo konstatētās nepilnības, bet to izpilde netiek uzraudzīta

17. Ņemot vērā konstatētās nepilnības, EAAPI konkrētām valstu kompetentajām iestādēm ieteica noteiktas darbības. Strukturēta dialoga gadījumā EAAPI katrai no mūsu izlasē iekļautajām VKI sniedza vairāk nekā 30 ieteikumu, nenosakot nekādas prioritātes. Pēc salīdzinošās izvērtēšanas ieteikumu skaits bija ievērojami mazāks. Lai gan ieteikumi bija skaidri, tie dažkārt bija vispārīgi un neatbilstoši VKI konkrētajai situācijai.

18. EAAPI neparedzēja ieteikto darbību izpildes sistemātisku uzraudzību ne saistībā ar strukturēto dialogu, ne arī salīdzinošo izvērtēšanu. Tāpēc EAAPI nav informācijas, vai VKI šos ieteikumus ņēma vērā. Tomēr tā centās sekot līdzi dažiem konkrētiem jautājumiem *ad hoc* kārtībā (piemēram, pēc noteikta laika apmeklējot VKI vai uzturot neformālus kontaktus; bija arī viena īpaša salīdzinošās izvērtēšanas pēcpārbaude) un varēja demonstrēt dažus konkrētus uzlabojumus VKI praksē un pārvaldībā (sk. 1. izcēlumu).

1. izcēlums. Piemērs EAAPI ietekmei uz VKI darbu

Ņemot vērā EAAPI veiktos novērtējumus un sniegtos ieteikumus, viena ES VKI:

- mainīja savu lēmumu pieņemšanas procesu, apvienojot dažas nodaļas un uzlabojot datu nodošanas iespējas, lai stiprinātu tās analītisko kapacitāti;
- novirzīja iekšējās prioritātes uz pārrobežu uzņēmējdarbības uzraudzību.

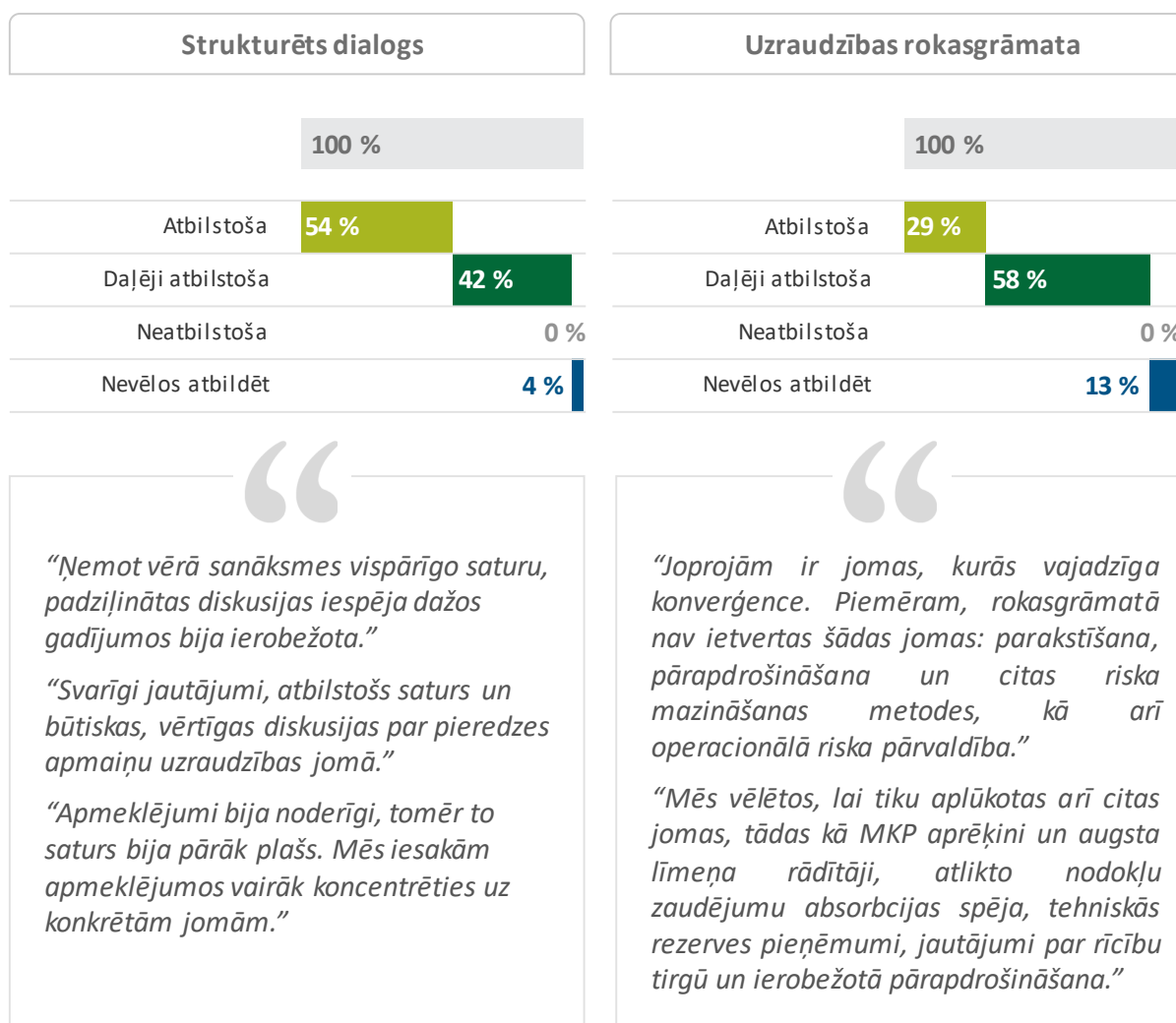
Pamatā esošais darbs galvenokārt bija rūpīgs un visaptverošs, bet procesi bija laikietilpīgi

19. Neraugoties uz attiecīgās jomas sarežģītību, ar uzraudzību un uzraudzības konvergenci saistītā EAAPI darba struktūra un skaidrība kopumā bija laba un balstīta uz pamatotu analīzi un metodiku. EAAPI darbinieki sagatavoja konkrētu valstu apmeklējumus, savācot dažādus dokumentus un informāciju, ieskaitot anketu, kas jāaizpilda VKI. Tas ļāva pielāgot apmeklējumu saturu, ņemot vērā konkrētu VKI īpašās problēmas. Salīdzinošā izvērtēšana tika balstīta uz sīki izstrādātu metodiku, kurā noteiktas visas darbības, kas jāveic vērtētājam. Tomēr dalībniekiem sniegtajiem norādījumiem dažkārt trūka strukturētas pieejas un ar projektu saistītas konkrētas informācijas.

20. Konkrētie jautājumi, kas tika ietverti EAAPI uzraudzības darbā, bija plaši un būtiski.

Instrumentu darbības joma nodrošināja visaptverošu pieeju, bet dažkārt tas nozīmēja to, ka svarīgākajiem jautājumiem netika pievērsta pietiekama uzmanība. Par rokasgrāmatas darbības jomu lēma koordinācijas komiteja, un tajā bija iekļautas visas svarīgākās jomas, tomēr dažas VKI konstatēja zināmas nepilnības (sk. **4. attēlu**). Tās attiecās uz svarīgiem uzraudzības aspektiem, jo faktiskajai konverģencei ir vajadzīgi ne tikai kopēji principi, bet arī saskaņota pieeja tehniskā līmenī.

4. attēls. VKI viedoklis par EAAPI instrumentu darbības jomu

Avots: ERP aptauja.

21. EAAPI neizmantoja iespēju panākt lielāku sinerģiju, apkopojot paraugpraksi un mērķtiecīgi sniedzot ieteikumus rīcības uzraudzības jomā, kur tā izmantoja strukturētu

dialogu ar VKI un salīdzinošo izvērtēšanu, jo tajos uzmanība tika pievērsta tikai prudenciālajai uzraudzībai³. Tomēr mēs ņemam vērā, ka EAAPI ir izveidojusi īpašus instrumentus rīcības uzraudzības jomā.

22. EAAPI regulāri izstrādāja uzraudzības instrumentus un lielāko daļu no tiem sāka izmantot līdz 2014. gadam. Tomēr uzraudzības rokasgrāmatu EAAPI pabeidza tikai 2018. gada aprīlī, t. i., četrus gadus pēc projekta sākuma (neskaitot sagatavošanas posmu) un vairāk nekā divus gadus pēc režīma "Maksātspēja II" ieviešanas, kas tai būtu jāatbalsta. Salīdzinošās izvērtēšanas pabeigšanai vajadzīgais laiks bija robežās no 14,5 mēnešiem līdz diviem gadiem, kas ir ilgi, taču atspoguļo jautājumu sarežģītību. Tomēr VKI šo ilgumu uzskatīja par problemātisku, jo tā dēļ tām bija jāuzņemas ilgtermiņa saistības attiecībā uz darbiniekiem, kuri piedalījās pārbaudēs.

II daļa. Sistēmiskas nepilnības pašreizējā pārrobežu uzņēmējdarbības uzraudzības sistēmā saglabājas, bet EAAPI centās aizsargāt apdrošinājuma ņēmējus

23. Pārrobežu apdrošināšanas grupu uzraudzība Eiropas Savienībā ir strukturēta uzraudzības kolēģijās. Kolēģijām ir jānodrošina pienācīga uzraudzība, apmainoties ar informāciju un veicot visu attiecīgo VKI kooperatīvo uzraudzību. Kolēģiju vada mītnes valsts uzraudzības iestāde, kas uzrauga apdrošināšanas grupas galveno biroju. Parējās VKI sauc par uzņēmējvalsts uzraudzības iestādēm. Pašlaik Eiropas Savienībā ir izveidotas 88 kolēģijas.

24. EAAPI ir visu kolēģiju dalībiece. Tās uzdevums ir nodrošināt, ka ES tiesību akti tiek konsekventi piemēroti un visas kolēģijas darbojas saskaņoti. Turklāt EAAPI ir arī jāveicina

³ Prudenciālais regulējums paredz, ka finanšu uzņēmumiem ir jākontrolē riski un to rīcībā ir jābūt pietiekamam kapitālam, kā tas noteikts kapitāla prasībās; tas atšķiras no regulām par rīcību tirgū, kurās noteikts, kā uzņēmumiem ir jāizplata produkti tirgū.

kopējā uzraudzības kultūra un jānovērš regulējuma arbitrāža⁴. *De Larosière* ziņojumā⁵ šie mērķi ir noteikti kā būtiski svarīgi vienotajam tirgum.

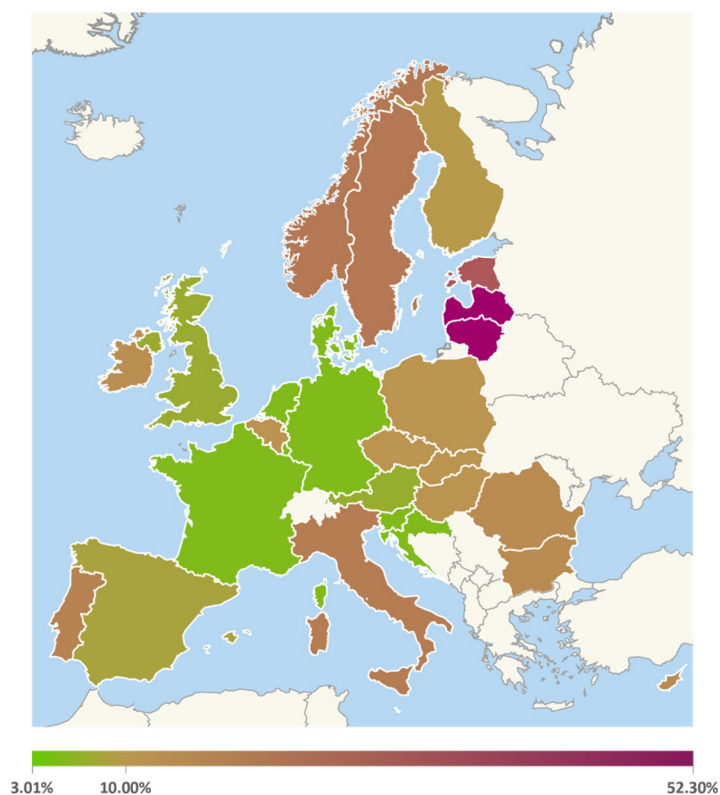
Kolēģiju sistēmas izveide rada nepareizus stimulus apdrošinātājiem un uzraudzītājiem

25. Lai gan agrāk apdrošināšanas pakalpojumus galvenokārt sniedza attiecīgajā valstī izveidoti meitasuzņēmumi, daudzi apdrošinātāji ir sākuši sniegt vairāk pārrobežu pakalpojumu, izmantojot filiāles vai tiešā veidā (pamatojoties uz brīvību veikt uzņēmējdarbību vai attiecīgi pakalpojumu sniegšanas brīvību, kas paredzēta vienotajā tirgū). 2016. gadā 750 apdrošinātāji veica 59 miljardus EUR vērtus darījumus citās Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) dalībvalstīs bez vietējā meitasuzņēmuma (sk. **5. attēlu**). Lai gan pārrobežu uzņēmējdarbība ļauj apdrošinātājiem samazināt savu administratīvo un regulatīvo slogu, pašreizējā sistēma rada nepareizus stimulus apdrošinātājiem un uzraudzītājiem.

⁴ Situācija, kad uzņēmumi izmanto nepilnības regulatīvajās sistēmās, lai izvairītos no noteiktiem regulējuma veidiem (piemēram, sniedzot pakalpojumus no vietas ar zemāku uzraudzības līmeni).

⁵ 2008. gada novembrī Komisija pilnvaroja augsta līmeņa grupu *Jacques de Larosière* vadībā sniegt ieteikumus par to, kā stiprināt Eiropas uzraudzības sistēmu, lai nodrošinātu labāku aizsardzību iedzīvotājiem un atjaunotu uzticēšanos finanšu sistēmai. 2009. gada februārī *Jacques de Larosière* vadītā grupa publicēja galīgo ziņojumu.

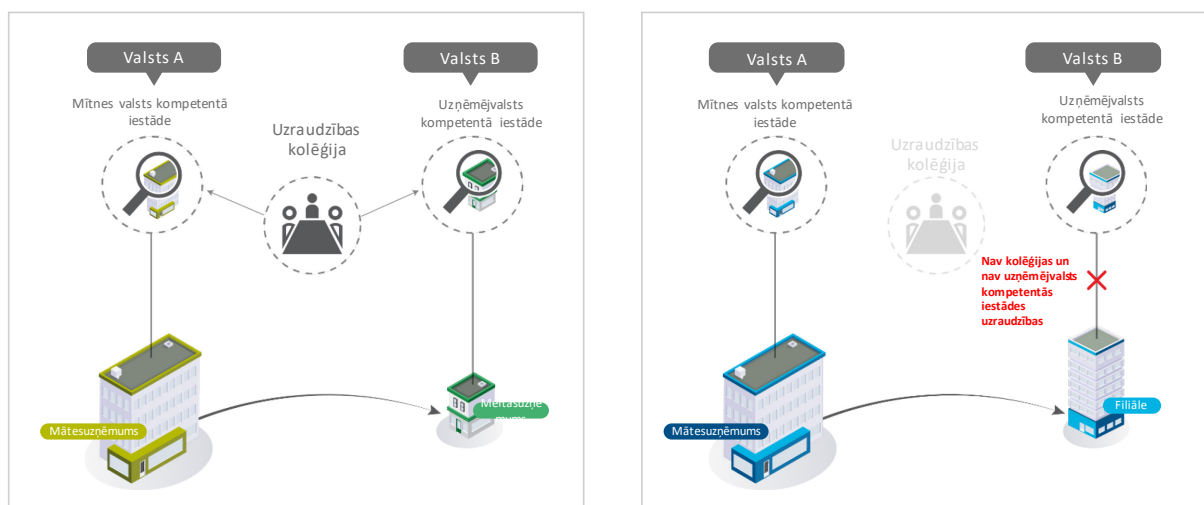
5. attēls. Saņemto pārrobežu uzņēmējdarbības pakalpojumu procentuālā daļa pa dalībvalstīm

Avots: EAAPI.

26. Saskaņā ar pašreizējo kolēģiju sistēmu uzraudzību nosaka grupas juridiskā struktūra, nevis uzņēmējdarbības veids. Tādējādi kolēģija ir jāizveido arī tad, ja uzraugāma vien ļoti maza apdrošināšanas sabiedrība ar meitasuzņēmumu citā dalībvalstī, lai gan šāda resursu ziņā ietilpīga uzraudzība, izmantojot kolēģiju, nebūtu vajadzīga. Turpretī lielām starptautiskām apdrošināšanas grupām, kas pārrobežu pakalpojumus sniedz bez meitasuzņēmumiem, kolēģiju nav, pat ja tas būtu vajadzīgs, lai nodrošinātu pienācīgu uzraudzību un finanšu stabilitāti (sk. **6. attēlu**).

6. attēls. Uzraudzības kārtība atšķiras atkarībā no apdrošinātāja struktūras

Avots: ERP.

27. Tādējādi VKI uzrauga uzņēmējdarbību citās dalībvalstīs, neuzņemoties atbildību par vājas uzraudzības sekām, jo tā neietekmē vietējo tirgu. Tām arī bieži vien trūkst pietiekamu zināšanu par valsts specifikācijām un tiesību aktiem. Turklāt dalībvalstij, kurā tiek sniegti pakalpojumi, ir pilnībā jāpaļaujas uz apdrošinātāja mītnes valsts uzraudzības iestādes veikto uzraudzību, neietekmējot uzraudzības procesu. Šī sistēma nav izstrādāta tā, lai Eiropas mēroga tirgus uzraudzība būtu efektīva un balstīta uz ES iedzīvotāju interesēm. Vairākas VKI apstiprināja, ka pašreizējā pārrobežu uzņēmējdarbības uzraudzība un sadarbība nav apmierinoša (sk. **2. izcēlumu**).

2. izcēlums. VKI viedoklis par pārrobežu uzraudzību

“Pārrobežu grupu uzraudzība patiešām uzlabo patērētāju tiesību aizsardzības līmeni ES dalībvalstīs. Tomēr (..) pašreizējā sistēma vēl nenodrošina tādu pašu uzraudzības kvalitāti un sadarbību starp uzraudzības iestādēm attiecībā uz grupām, kas būtisku darījumu daļu veic, izmantojot brīvību veikt uzņēmējdarbību vai pakalpojumu sniegšanas brīvību, kā tas ir to grupu gadījumā, kuras darbojas, izmantojot meitasuzņēmumus.”

28. Mēs konstatējam, ka vairākas problēmas varēja attiecināt uz sistemātiski nepareiziem stimuliem. Piemēram, vairākas VKI uzraudzībai prioritāti piešķir, pamatojoties uz tādiem faktoriem kā “*ietekme uz valsts finanšu stabilitāti*”. Tādējādi apdrošināšanas sabiedrībām ar

lielu pārrobežu uzņēmējdarbības daļu uzraudzības prioritāte bija zema. Tas nozīmē, ka apdrošināšanas sabiedrībām bija liels stimuls izmantot regulējuma arbitrāžu, pārceļoties uz dalībvalstīm, kuras pieņēmušas šādu pieeju, un tad koncentrēties uz pārrobežu pakalpojumiem (sk. **3. izcēlumu**).

3. izcēlums. Reāls regulējuma arbitrāžas un EAAP darbības ietekmes piemērs

Vairākas VKI vērsās pie EAAP jautājumā par kādu apdrošināšanas sabiedrību, kas attiecīgo valstu tirgū veica pārrobežu uzņēmējdarbību, piedāvājot neparasti mazas apdrošināšanas prēmijas un sniedzot pierādījumus par strauju izaugsmi. Tā kā mītnes valsts uzraudzības iestāde izvēlējās savas uzraudzības darbības uz pārrobežu uzņēmējdarbību nevērst, šo apdrošināšanas sabiedrību tā par prioritāti neuzskatīja. Pēc EAAP intervences mītnes valsts uzraudzības iestāde konstatēja, ka apdrošināšanas sabiedrība nav dzīvotspējīga, ir nonākusi finansiālās grūtībās un nepilda savas kapitāla prasības. Tādēļ uzņēmuma atļauja jaunai uzņēmējdarbībai tika atsaukta.

29. Turklāt mēs konstatējam, ka apdrošinātāja bankrota gadījumā tieša ietekme uz patērētāju tiesību aizsardzību ir arī uzņēmējdarbības veidam. Eiropas apdrošināšanas garantiju sistēma pašlaik ir sadrumstalota, un tādēļ patērētāji, iegādājoties pārrobežu apdrošināšanas pakalpojumus, nav informēti par savu aizsardzības līmeni (sk. **4. izcēlumu**). Patērētāji ne vienmēr zina, ka viņi iegādājas apdrošināšanas produktu no meitasuzņēmuma, filiāles vai sabiedrības, kas fiziski neatrodas viņu dalībvalstī.

4. izcēlums. Piemērs ietekmei uz patērētāju tiesību aizsardzību

Apdrošināšanas garantiju sistēmas (AGS) dažādās valstīs atšķiras; patērētāju, kurš iegādājas dzīvības apdrošināšanu kāda Eiropas uzņēmuma filiālē citā ES dalībvalstī, aizsargā valsts AGS, kas ir obligāta uzņēmuma izcelsmes valstī. Savukārt to pašu patērētāju, kurš iegādājas identisku apdrošināšanu tās pašas sabiedrības meitasuzņēmumā citā ES dalībvalstī, izcelsmes valsts AGS neaizsargā.

EAAP izstrādā *ad hoc* instrumentus, lai aizsargātu patērētājus, bet uzraudzības konverģence joprojām ir problēma

30. Ņemot vērā riskus un problēmas, ko rada pašreizējā pārrobežu apdrošināšanas uzņēmējdarbības uzraudzības sistēma, EAAP centās aizsargāt patērētājus, izveidojot sadarbības platformas. Ja nebija kolēģiju, EAAP izveidoja platformas saskaņā ar savām

pilnvarām veicināt efektīvu informācijas apmaiņu starp VKI un nodrošināt efektīvu un konsekventu uzraudzību. Kopš 2016. gada EAAPĪ ir izveidojusi 13 sadarbības platformas — gan pēc savas iniciatīvas, gan atsaucoties uz VKI lūgumiem. Tās darbojas līdzīgi kā kolēģijas.

31. Mēs konstatējam, ka EAAPĪ platformas sniedza noderīgu *ad hoc* risinājumu no pārrobežu pakalpojumiem izrietošām problēmām. Vairākos gadījumos EAAPĪ palīdzēja veicināt sadarbību starp VKI un veiksmīgi panāca risinājumu ieviešanu. Piemēram, EAAPĪ lūdza mītnes valsts uzraudzības iestādi atbildēt uz vairākiem jautājumiem par apdrošinātājiem, kuru darbību raksturo tipiskie riska rādītāji (sk. **7. attēlu**). Tas nodrošināja apdrošinātāja stāvokļa novērtēšanu.

7. attēls. Tipiskie riska rādītāji un jautājumi dzīvotnespējīgu uzņēmumu apzināšanai

	Raksturīgākie risku rādītāji	1. Ļoti mazas apdrošināšanas prēmijas salīdzinājumā ar konkurentiem 2. Ļoti strauji pieaugošs bruto parakstīto prēmiju apjoms 3. Plaša pārrobežu uzņēmējdarbība
	Uzdotie jautājumi	1. Vai noteiktās cenas ir pietiekamas, lai finansētu uzņēmuma darbību un izpildītu sagaidāmās prasības, tādējādi nodrošinot ilgtermiņa dzīvotspēju? 2. Vai tehniskās rezerves ir pietiekamas, lai segtu nākotnē sagaidāmās prasības? 3. Vai prasību pārvaldības sistēma ir taisnīga?

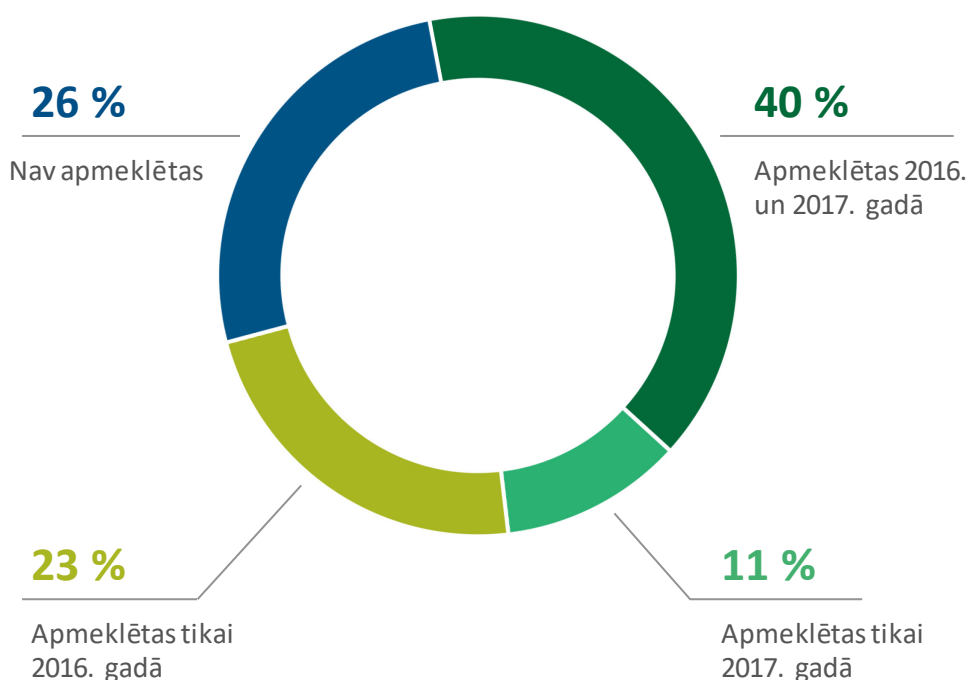
Avots: ERP.

32. Tad platformas izdarīja koleģiālu spiedienu uz mītnes valsts uzraudzības iestādi, proti, tā izjuta atbildību par pienācīgu uzraudzības darbību veikšanu, ņemot vērā pieejamo informāciju. Šis pasākums nodrošināja patērētāju tiesību aizsardzību. Tomēr, tā kā trūka stabilu juridisko pilnvaru pārrobežu pakalpojumu jomā, EAAPĪ bija jāpaļaujas uz VKI faktisko vēlmi sadarboties.

Neraugoties uz ierobežoto sadarbību ar VKI, EAAPI sniedza noderīgu palīdzību vairākās pārrobežu grupu kolēģijās

33. EAAPI atbild par kolēģiju konsekventu darbību. Mēs konstatējām, ka EAAPI noteica prioritātes saistībā ar tās dalību un ieguldījumu kolēģijās, pamatojoties uz visaptverošiem un labi izstrādātiem kritērijiem. Nosakot prioritātes, tā ņēma vērā dažādus faktorus, tostarp apdrošināšanas grupas lielumu un risku, attiecīgo VKI lielumu un pieredzi un kopīgā riska novērtējuma rezultātus. Kopš regulējuma “Maksātpēja II” ieviešanas 2016. gadā EAAPI ir apmeklējusi 100 kolēģiju sanāksmes. Tomēr tā nekad nav apmeklējusi 23 citas kolēģijas (sk. **8. attēlu**). Šo rezultātu var skaidrot arī ar nepietiekamiem resursiem (sk. **86. punktu**).

8. attēls. EAAPI dalība uzraudzības kolēģiju sanāksmēs 2016. un 2017. gadā

Avots: ERP.

34. Turklāt EAAPI iesaistes līmenis apmeklētajās kolēģijās būtiski atšķirās. Piemēram, dažām kolēģijām tā nodrošināja ievērojamu pievienoto vērtību, sniedzot detalizētu ieguldījumu diskusijās un atbildes ziņojumos. Ņemot vērā savas prioritātes, dažām citām kolēģijām EAAPI līdzīgu pievienoto vērtību nenodrošināja, sniedzot tikai administratīvu un horizontālu atbalstu.

35. Lai atbalstītu kolēģijas un veicinātu uzraudzības konvergenci, EAAPI no VKI pieprasīja apdrošinātāju pašu riska un maksātspējas novērtējuma (PRMN) ziņojumus. PRMN ziņojums ir apdrošināšanas uzraudzības pamatinstrumentu, kas nosaka apdrošinātāju vēlmi uzņemties risku, analizē pieejamo riska kapitālu un lemj par to, kam tas tiks piešķirts. Tāpēc tas ir svarīgs progresīvs rīks, kas jāizmanto proaktīvā uzraudzībā. Mēs konstatējām, ka, lai gan EAAPI centās iegūt PRMN ziņojumus, tā ne vienmēr tos saņēma. Daži PRMN ziņojumi tika sniegti tikai pēc ilgstoša, birokrātiska procesa, kas ietvēra juridiska pamatojuma sniegšanu un augsta līmeņa intervenci. PRMN ierobežotā un apgrūtinātā sniegšana ierobežoja EAAPI uzraudzības konverģences atbalsta instrumentus un nelabvēlīgi ietekmēja tās resursu efektīvu izmantošanu.

36. Ar kolēģijām saistītā darba gaitā EAAPI konstatēja daudzas problēmas kolēģijās un apdrošināšanas grupās, piemēram, šādas:

- a) dažas VKI nedalījās svarīgos dokumentos, tādus kā PRMN ziņojumi, ar citiem tās pašas kolēģijas locekļiem. EAAPI atbalstīja šos locekļus, sagādājot noderīgus dokumentus, bet ne vienmēr tas izdevās. Kolēģiju locekļiem vajadzīgas svarīgas informācijas trūkums liecināja par dažām VKI raksturīgu neuzticēšanos un apgrūtināja grupas efektīvu uzraudzību;
- b) tika konstatētas nopietnas vērtēšanas kļūdas un būtiskas nepilnības apdrošināšanas grupu veiktajā riska pārvaldībā, un VKI tika ieteikts tās novērst. Lai gan EAAPI patiešām centās atbalstīt kolēģijas un veicināt pienācīgu uzraudzību, tā visaptverošā veidā nesevoja līdz konstatēto problēmu risināšanai.

III daļa. Kaut arī EAAPI ir veikusi pirmos pasākumus, iekšējo modeļu uzraudzībā trūkst konverģences

37. Saskaņā ar regulējumu "Maksātspēja II", kura mērķis ir aizsargāt patērētājus un nodrošināt finanšu stabilitāti, apdrošinātājiem Eiropā ir jāaprēķina savs individuālais risks. Attiecībā uz šo risku apdrošinātājiem ir vajadzīgs pietiekams riska absorbcijas kapitāls (sk. 9. attēlu), lai nodrošinātu, ka tie var izmaksāt pieprasīto atlīdzību. Aprēķinot kapitāla prasības, apdrošinātāji var izmantot attiecīgo standarta formulu vai tā dēvēto iekšējo modeli.

Standarta formula ir noklusējuma izvēle, bet attiecībā uz jebkuru iekšējo modeli, ko apdrošinātāji vēlas izmantot, ir jāsaņem atļauja. VKI var atļaut izmantot tikai tos iekšējos modeļus, kuri atbilst vairākām tiesību aktos noteiktām prasībām un tāpēc ir piemēroti riska pienācīgai aprēķināšanai. Risku novērtējot par augstu, piedāvātās apdrošināšanas prēmijas var nebūt konkurētspējīgas, savukārt, novērtējot par zemu, var tikt apdraudēta apdrošinājuma ņēmēju aizsardzība un finanšu stabilitāte.

9. attēls. Apdrošinātājiem izvirzīto kapitāla prasību shematisks attēlojums

Avots: ERP.

38. Iekšējie modeļi ir ļoti sarežģīti un sniedz apdrošinātājiem ievērojamu rīcības brīvību riska aprēķināšanā. Viņi var izmantot ekspertu spriedumus un iekšējos vēsturiskos datus. Tāpēc, lai veiktu iekšējo modeļu uzraudzību, VKI ir vajadzīgi ievērojami resursi un kompetence. Ņemot vērā iekšējo modeļu ietekmi uz apdrošinājuma ņēmēju aizsardzību un finanšu stabilitāti, kā arī problēmas, ko tie rada uzraudzības iestādēm, tā ir būtiski svarīga joma, kurā EAAPĪ ir jāveicina uzraudzības konverģence dalībvalstīs. Nekonsekventai uzraudzībai, kas veicina regulējuma arbitrāžu un tādējādi kropļo godīgu konkurenci, var būt nopietnas negatīvas sekas.

Konverģence iekšējo modeļu jomā joprojām ir ļoti ierobežota

39. Viens no EAAPI galvenajiem uzdevumiem ir nodrošināt, ka apdrošinātāji un uzraudzītāji noteikumus piemēro konsekventi visā ES, un tas attiecas arī uz iekšējiem modeļiem. Lai to panāktu, EAAPI piedalījās kolēģiju sanāksmēs, kurās tika apspriesti iekšējie modeļi, apmeklēja VKI, lai novērtētu iekšējo modeļu uzraudzību, un darbojās kā vidutājs starp VKI. Neraugoties uz šīm EAAPI pūlēm, mēs konstatējam vairākas problēmas, kas pierāda nemainīgi zemo uzraudzības konverģences līmeni šajā jomā.

40. Iekšējo modeļu atļauju piešķiršana un uzraudzība prasa milzīgus resursus⁶. Lai nodrošinātu vienlīdzīgu uzraudzību Eiropas Savienībā, VKI ir vajadzīgi šāda sarežģīta uzdevuma izpildei pietiekami resursi. Tomēr VKI norādīja, ka iekšējo modeļu uzraudzībai paredzēto darbinieku skaits tajās ievērojami atšķiras, un apmeklējumu laikā EAAPI to apstiprināja. EAAPI konstatēja, ka vairākām VKI nav pietiekamu resursu un kompetences, lai pienācīgi uzraudzītu iekšējos modeļus, tāpēc EAAPI darbs šajā jomā ir vēl jo svarīgāks.

41. EAAPI konstatēja, ka uzraudzības kultūra un kopīgo noteikumu piemērošana ES dalībvalstīs joprojām būtiski atšķiras. Piešķirot atļaujas iekšējo modeļu izmantošanai, VKI piemēroja ļoti dažādus stingrības līmeņus. Piemēram, vairākas VKI skaidri nenorādīja apdrošināšanas sabiedrībām, kuras modelēšanas metodes ir nepieņemamas. Citos gadījumos VKI piemēroja ļoti stingras atļauju piešķiršanas prasības. Mēs konstatējam, ka dažas uzraudzības iestādes centās pasargāt vietējos apdrošinātājus, nosakot zemākas kapitāla prasības, savukārt citas pieprasīja stingrāku uzraudzību un izvirzīja augstākas kapitāla prasības.

42. Vēl kādā gadījumā iekšējā modeļa uzraudzību vajadzēja nodot no vienas VKI (valsts A) citai (valsts B), lai aptvertu visu grupu. Tomēr uzraudzības iestāde valstī B apdrošināšanas sabiedrībai pieprasīja savu iekšējo modeli būtiski uzlabot, pirms to varēs izmantot šīs valsts tirgū. Taču šo iekšējo modeli jau bija apstiprinājusi uzraudzības iestāde valstī A, kur tas jau tika izmantots. Šis gadījums ilustrē atšķirīgos standartus un pieejas iekšējo modeļu

⁶ Piemēram, Austrijas Revīzijas palāta ziņojumā Nr. 46/2017 norādīja, ka Austrijas VKI izmantoja 51 % no visiem tās cilvēkresursiem tikai tam, lai piešķirtu atļaujas iekšējo modeļu izmantošanai.

apstiprināšanai. EAAPI centās veicināt sadarbību starp abām uzraudzības iestādēm, bet vienošanās netika panākta. Galu galā iekšējo modeli varēja izmantot tikai valstī A.

EAAPI centās veicināt konvergenci, īstenojot konsekvences projektus

43. Lai sekotu līdž situācijai saistībā ar dažiem atkārtoti konstatētiem riskiem un nekonsekvenci uzraudzības pieejās, EAAPI organizēja konsekvences projektus, pievēršoties piecām svarīgām jomām (sk. **2. tabulu**). Tā kā visas šīs jomas varētu būt pamatā apdrošinātāju riska neatbilstīgam novērtējumam, mēs uzskatām, ka EAAPI noteiktā konsekvences projektu darbības joma ir atbilstoša.

2. tabula. Galvenie konstatētie nekonsekvences gadījumi un turpmākie pasākumi

VKI izmantoja atšķirīgas pieejas attiecībā uz...	EAAPI turpmākie pasākumi
svārstīguma korekcijas* modelēšanu	Konsekvences projekts
valsts parāda riska režīmu	Konsekvences projekts
risku apkopošanu	Vēl nav veikti
ekspertu spriedumiem	Vēl nav veikti
izmaiņām modelī	VKI apmeklējumi

* Samazina tirgus svārstīguma ietekmi uz vajadzīgo kapitālu.

Avots: ERP.

44. Ar konsekvences projektu palīdzību EAAPI apliecināja, ka VKI piemēro būtiski atšķirīgas uzraudzības pieejas, lai apstiprinātu dažas metodes, ko apdrošināšanas sabiedrības izmanto iekšējos modeļos. Atšķirīgās metodes būtiski ietekmēja apdrošinātāja aprēķināto kopējo risku, bet EAAPI nespēja to skaitliski novērtēt. Kopumā EAAPI nav datu par iekšējo modeļu ietekmi salīdzinājumā ar standarta formulu, lai gan tas būtu vajadzīgs pienācīgai uzraudzībai.

45. EAAPI sniedza sīku informāciju par konstatētajām problēmām. Lai gan konsekvences nodrošināšanai tā izmantoja arī citus instrumentus (piemēram, atzinumus), EAAPI ne vienmēr to panāca. Piemēram, EAAPI joprojām ļauj izmantot dažādas metodes, lai modelētu svārstīguma korekciju. Tomēr tā pieprasīja VKI nodrošināt, ka neviena no metodēm nepazemina kapitāla prasības.

46. EAAPI arī īstenoja īpašu konsekvences projektu par tirgus riska modelēšanu. Tas ir viens no daudzajiem riskiem, kurus novērtē ar iekšējiem modeļiem. EAAPI lūdza apdrošinātājus izmantot savus iekšējos modeļus, lai aprēķinātu risku EAAPI noteiktam virtuāli reālistiskam portfelim. Iznākums ļāva pirmo reizi tieši salīdzināt dažādus iekšējos modeļus. Šis projekts atklāja dažas būtiskas nepilnības Eiropas Savienībā izmantotajos iekšējos modeļos.

Piemēram, tika izmantotas apšaubāmas procentu likmju prognozes, lai samazinātu paredzamo risku. Turklāt EAAPI uzskatīja, ka krasi atšķirīgais riska novērtējums, izmantojot dažādus iekšējos modeļus attiecībā uz vieniem un tiem pašiem aktīviem, nav pieņemams.

47. Mēs konstatējām, ka EAAPI īstenotie projekti sniedza VKI būtisku ieskatu uzraudzītajos iekšējos modeļos un palīdzēja uzlabot konvergenci. Tomēr tie arī atklāja, ka iekšējie modeļi apdrošināšanas nozarē ietver būtisku risku un ka zināšanas par iekšējo modeļu ietekmi nav pietiekamas.

EAAPI nav pietiekamas piekļuves datiem par iekšējiem modeļiem, lai veiktu pārraudzību

48. Eiropas Ekonomikas zonā 2018. gada jūnijā bija 212 iekšējie modeļi, kurus atļāva izmantot 17 dažādas VKI (sk. **10. attēlu**). Ņemot vērā ierobežotos resursus, EAAPI nolēma noteikt prioritātes, tiešos novērtējumus koncentrējot uz piecām lielākajām apdrošināšanas grupām, kuras izmanto iekšējo modeli. Šīs grupas kopā pārvaldīja 47 % no visiem aktīviem, kuriem Eiropas Ekonomikas zonā piemēro iekšējos modeļus. 2015. gadā EAAPI sāka no attiecīgajām VKI pieprasīt visu informāciju par šiem modeļiem.

10. attēls. EAAPI iekšējo modeļu grupas iesaistes darbības joma

Avots: ERP, 2018. gada jūnija dati.

49. Ņemot vērā VKI nevēlēšanos sniegt informāciju, EAAPI izmantoja proaktīvu pieeju ar intensīvu komunikāciju vairāk nekā triju gadu garumā. Proti, EAAPI rakstiski sniedza juridisku pamatojumu, kāpēc uzdevumu izpildei tai ir vajadzīga informācija. Mūsu aptaujas rezultāti rāda, ka viens no pamatā esošajiem iemesliem VKI atteikumam sniegt informāciju bija atšķirīgā interpretācija attiecībā uz EAAPI pilnvarām iekšējo modeļu jomā. Kā skaidri parādīja aptauja, vismaz divas VKI uzskata, ka EAAPI pašlaik pārsniedz savas pilnvaras. Turpretī vairākas citas VKI vēlētos, lai EAAPI savā darbā daudz vairāk pievērstos iekšējiem modeļiem, un uzskata, ka tā pietiekami neīsteno savas pilnvaras šajā būtiski svarīgajā jomā.

50. Neraugoties uz proaktīvu pieeju, EAAPI nesaņēma pietiekamu informāciju ne par vienu no pieciem lielākajiem iekšējiem modeļiem, kurus tā noteica par sava darba prioritāti. Tāpēc EAAPI neguva pilnīgu izpratni par modeļiem un nespēja veikt paredzētos novērtējumus. Informācijas nepieejamība būtiski traucēja EAAPI pildīt savus uzdevumus. No otras puses, 2016. gadā kāda VKI sniedza EAAPI visu informāciju par lielas apdrošināšanas grupas iekšējo modeli. Lai gan tā būtu iespēja novērtēt pirmo iekšējo modeli, EAAPI nolēma attiecīgajai VKI atbalstu nesniegt, paskaidrojot, ka konkrētais gadījums nav viena no tās prioritātēm. Tādējādi EAAPI joprojām nav detalizēti novērtējusi nevienu iekšējo modeli.

IV daļa. EAAPI ieguldīja vērā ņemamu darbu, lai veiktu 2016. gada apdrošināšanas spriedzes testu, bet mēs konstatējam trūkumus tā izstrādē un sniegtajos ieteikumos

51. Saskaņā ar regulu, ar ko izveido EAAPI, tā ir atbildīga par regulāru Savienības līmeņa spriedzes testu veikšanu, lai izvērtētu finanšu iestāžu noturību pret nelabvēlīgiem notikumiem tirgū. EAAPI apdrošināšanas spriedzes testu mērķis ir finanšu stabilitāte un apdrošinājuma ņēmēju aizsardzība, un tos organizē reizi divos gados (pārmaiņus ar pensiju fondu spriedzes testu). EAAPI spriedzes tests nav pārbaudījums, kuru individuāls dalībnieks nokārto vai nenokārto, un to rezultāti neliek veikt īpašus regulatīvus pasākumus. Mēs koncentrējamies uz 2016. gada spriedzes testu, kurā tika novērtēta to apdrošināšanas sabiedrību neaizsargātība, kas darbojas dzīvības un citas ilgtermiņa apdrošināšanas jomā. Saskaņā ar sākotnējo grafiku spriedzes testu EAAPI uzsāka 2016. gada maijā un apkopotos rezultātus, kā arī ieteikumus valstu kompetentajām iestādēm publicēja 2016. gada decembrī.

Spriedzes testa darbības joma un konstatētie riski bija atbilstoši, tomēr izmantotajos scenārijos bija trūkumi kalibrēšanā un pamatojumā

52. 2016. gada spriedzes testa izlase ietvēra 236 apdrošināšanas sabiedrības no 30 valstīm⁷, kuras piedāvāja gan tradicionālās dzīvības apdrošināšanas, gan arī jauktas (dzīvības un nedzīvības) apdrošināšanas pakalpojumus. Sabiedrību izlasi veidoja VKI, pamatojoties uz EAAPI tehniskajās specifikācijās sniegtajiem kritērijiem. Tā bija katras valsts tirgus

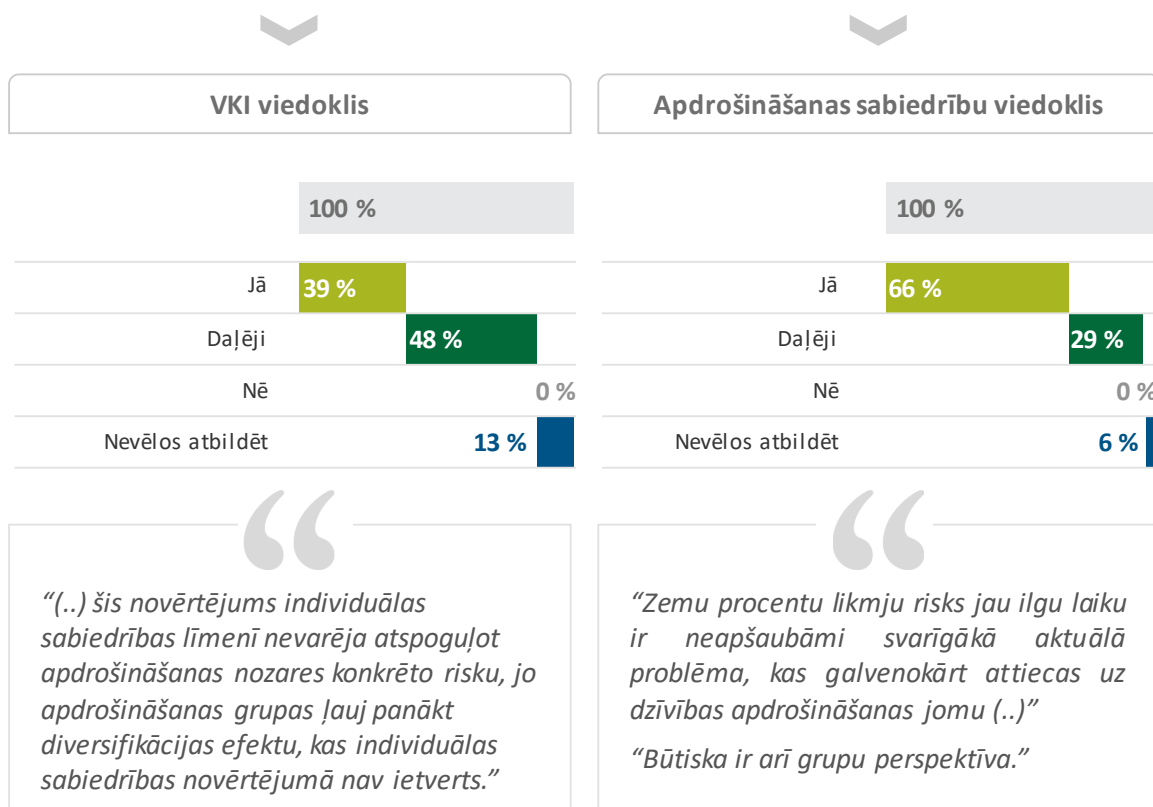
⁷ Visām ES dalībvalstīm un divām EEZ dalībvalstīm: Norvēģijas un Lihtenšteinas.

reprezentatīva izlase, kas saskaņā ar spriedzes testa pieņēmumiem aptvēra vismaz 75 % no attiecīgās nozares tirgus. 2016. gada spriedzes tests tika veikts juridiskās personas (individuālas sabiedrības) līmenī, tāpēc tas neietvēra iespējamās diversifikācijas un pārapirošināšanas ieguvumus, kas izriet no grupas līmeņa.

53. Attiecībā uz 2016. gada spriedzes testu EAAPĻ konstatēja, ka galvenās bažas par apdrošināšanas nozares dzīvotspēju rada pastāvīgi zemās bezriskā procentu likmes un svārstīgums kapitāla vērtspapīru tirgū. Kā apstiprināja mūsu veiktā aptauja, tas atbilda EAAPĻ, ESRK un apdrošināšanas sabiedrību regulāri veiktajiem riska novērtējumiem (sk. **11. attēlu**). Koncentrēšanās uz stresa testā aplūkotajiem riskiem nozīmēja to, ka netika ņemti vērā citi ar apdrošināšanu saistīti faktori (piemēram, ilgdzīvošana, pandēmija vai dabas katastrofas), bet tas bija attaisnojams, jo direktīva “Maksātspēja II” tika īstenota tikai pirmo gadu, sagādājot grūtības apdrošināšanas sabiedrībām.

11. attēls. Riski apdrošināšanas nozarē un spriedzes testa darbības joma

Vai spriedzes testa scenārijos tika pienācīgi ņemti Vai spriedzes testa darbības joma bija atbilstoša? Vēlā konkrēti apdrošināšanas nozares riski?

Avots: ERP aptauja.

54. Ņemot vērā koncentrēšanos uz tirgus risku, ilgtermiņa apdrošināšanas darbības izvēle bija atbilstoša. Zemā ienesīguma vide dzīvības apdrošināšanas jomu skar īpaši smagi, jo parasti tai ir ilgtermiņa saistības pret apdrošināšanas ņēmējiem un tā cīnās, lai nopelnītu iepriekš garantētās procentu likmes. Izvēle izmantot tirgus satricinājumu bija atbilstoša, ņemot vērā apdrošinātāju kā institucionālo investoru būtisko lomu un tādējādi to ietekmi uz finanšu tirgus stabilitāti kopumā.

55. Spriedzes tests 2016. gadā ietvēra divus scenārijus — “Zems ienesīgums” un “Divkāršs sitiens” —, kas precīzi atspoguļoja riskus, ko EAAPĪ bija apzinājusi kā svarīgus apdrošināšanas nozarei (galvenos parametrus un pieņēmumus sk. II pielikumā). Lai radītu zema ienesīguma scenāriju, EAAPĪ izmantoja savas spējas un īpašus diskrecionārus pieņēmumus, savukārt

divkāŗša sitiena scenārijs tika sagatavots sadarbībā ar ESRK, kas satricinājumu rādītājus ieguva no finanŗu satricinājumu simulatora, fiksējot vēsturiskās atkarības datus.

Zema ienesīguma scenārijs

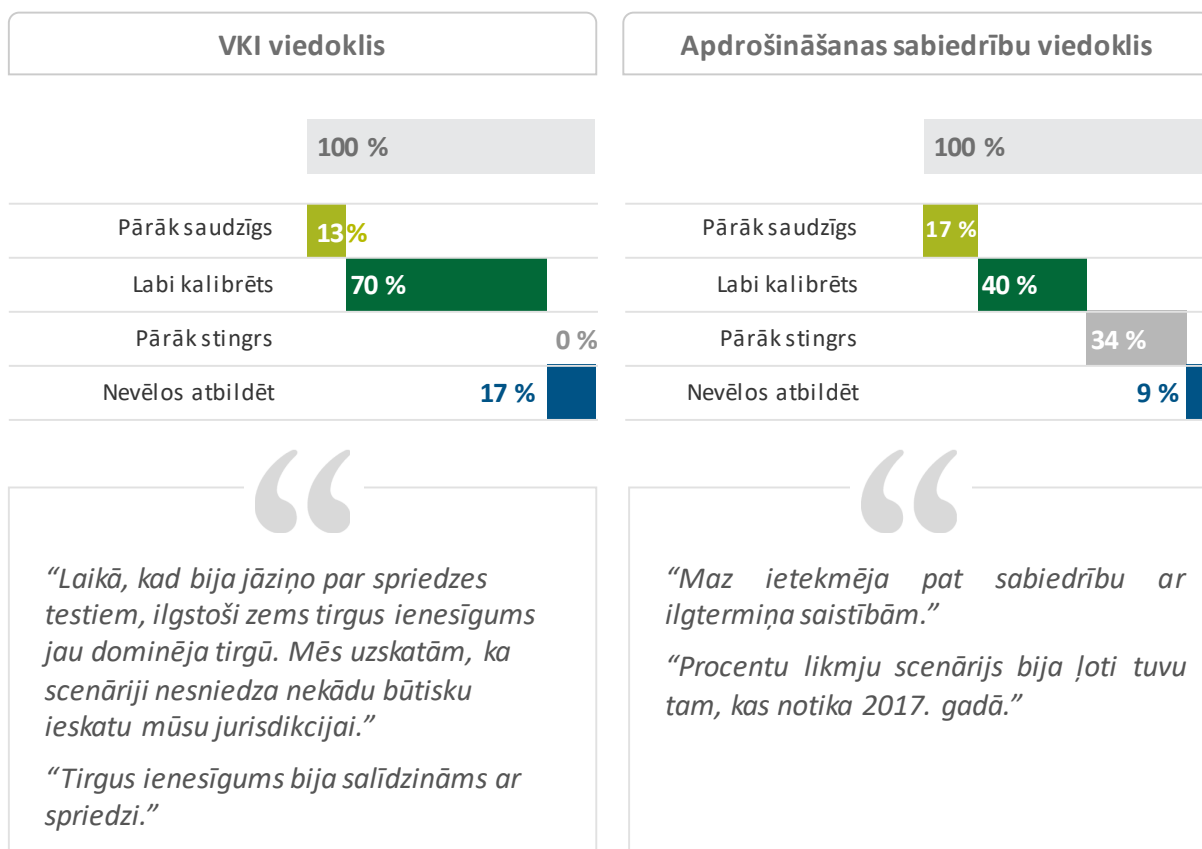
56. Šā scenārija sākumpunkts bija zema bezriskā ienesīguma līkne dažādiem termiņiem (līdz 20 gadiem attiecībā uz euro), ko EAAPĻ izveidoja, nosakot zemākās likmes, kas divu gadu laikā faktiski novērotas tirgū. Mēs lēŗam, ka šāda notikuma varbūtība ir vismaz 3 % vai daudz lielāka par parasto robeŗvērtību, kas ir 1 %⁸. Tāpēc varbūtība ir pārāk liela, lai šo elementu vienu paŗu uzskatītu par pietiekami stingru. Scenārija otrs elements bija papildu spriedze, kas piemērota ienesīguma līknei (virzība uz leju par 15 bāzes punktiem — bp). Turklāt, lai aprēķinātu apdroŗinātāju saistību vērtību ļoti ilgā termiņā, EAAPĻ izmantoja tā dēvēto galīgo nākotnes likmi (GNL), kas noteikta 2 % apmērā, atspoguļojot pieņēmumu par pastāvīgi zemu ienesīgumu. Divi pēdējie elementi (virzība uz leju par 15 bp un GNL) samazina scenārija varbūtību, bet nav iespējams novērtēt, cik lielā mērā. Tomēr šo divu elementu spēks bija ierobeŗots, jo tie bija samērā tuvi toreizējai tirgus situācijai⁹.

57. Kaut arī vairākums aptaujā piedalījuŗos VKĻ uzskatīja, ka scenāriji ir labi kalibrēti, dažas no tām izteica minētās baŗas par zema ienesīguma scenārija stingrību (sk. 12. attēlu). EAAPĻ nemēģināja, pat ne iekŗējās analīzes vajadzībām, aprēķināt līknes sākotnējās (likvīdās) daļas varbūtību. Tā arī nesniedza nekādu citu pietiekami detalizētu vispārējā scenārija pareizības pamatojumu.

⁸ Spriedzes testa scenārijiem ir jābūt “pietiekami stingriem, lai tiem būtu jēga, tomēr arī pietiekami ticamiem, lai tos uztvertu nopietni” (sk. *M. Quagliarello, “Stress Testing the Banking System: Methodologies and Applications”, 2009. gada janvāris, Cambridge University Press*). Ierastā prakse ir neizvēlēties varbūtību, kas pārsniedz 1 % gada laikā.

⁹ 50 gadu obligācijas likme 2015. gada 31. decembrī (t. i., izlases perioda beigās) bija 1,561 % salīdzinājumā ar GNL, kas bija 2 % (avots: *Bloomberg*). Likvīdās ienesīguma līknes virzību uz leju par 15 bp salīdzinājumā ar 9 bp lejupējo tendenci datus par būtisku satricinājumu nevar uzskatīt.

12. attēls. Spriedzes testa dalībnieku viedoklis par zema ienesīguma scenārija stingrību

Avots: ERP aptauja.

58. Spriedzes līmenis valūtām, kas nav euro, tika iegūts, izmantojot pieņemtu euro līknes multiplikatoru. Tomēr EAAP šo metodi neizmantoja pilnīgi pareizi, jo tā neņēma vērā atkarību starp dažādu valūtu procentu likmēm pārskata periodā.

Divkārša sitiena scenārijs

59. Divkārša sitiena scenārijs paredzēja procentu likmju samazināšanos un tirgus satricinājumu, kas izpaužas kā valsts un uzņēmumu obligāciju ienesīguma straujš pieaugums un akciju un cita veida aktīvu cenu samazinājums. ESRK aprēķinātā varbūtība abiem galvenajiem izraisītājnotikumiem bija 0,50 % attiecībā uz mijmaiņas likmju satricinājumiem un 0,75 % attiecībā uz valsts obligāciju ienesīguma satricinājumu. Scenārijs bija pietiekami spēcīgs, jo tas apvienoja lielu spriedzi bilances aktīvu pusē ar mijmaiņas satricinājuma elementu, kas pievienots, lai radītu spriedzi saistību pusē.

60. Divkāŗša sitiena scenārija ticamība bija ļoti atkarīga no finanŗu satricinājumumu simulatorā izmantoto vēsturisko datu kopas. Tas atspoguļoja atkarību starp dažādiem būtiskiem ekonomikas mainīgajiem lielumiem un balstījās uz vēsturiskajiem datiem 11 gadu periodā (2005.–2015. gads). Tomēr, lai gan izraudzītais periods ietvēra divas nesen notikuŗas krīzes, tas bija pārāk īss, lai garantētu visās Eiropas valstīs pietiekami spēcīgu spriedzes līmeni (sk. **5. izcēlumu**).

5. izcēlums. Piemērs VKI viedoklim par divkāŗša sitiena scenāriju

“Attiecībā uz tirgus scenāriju kalibrēšanu satricinājumi attiecībā uz valsts obligācijām starp valstīm nebija vienmērīgi sadalīti, dažas valstis atstājot gandrīz bez satricinājuma.”

61. Piemēram, spriedzes līmenis Bulgārijas 10 gadu obligāciju ienesīgumam (pieaugums par 111 bp salīdzinājumā ar pamatscenāriju) bija zemāks nekā Beļģijā (116 bp) vai Horvātijā (155 bp). Turklāt mēs konstatējām salīdzinoši zemu spriedzes līmeni Slovākijā un Apvienotajā Karalistē (attiecīgi 95 bp un 94 bp šo valstu 10 gadu obligāciju ienesīgumam salīdzinājumā ar vidējo spriedzes līmeni — 121 bp). Ja vēsturisko datu izlases periods būtu ilgāks (piemēram, 20 gadi), rezultāti būtu ticamāki un, iespējams, uzrādītu gadījumus ar augstāku spriedzes līmeni dažās valstīs.

62. Divkāŗša sitiena scenārijs definēja konkrētus spriedzes līmeņus dažām aktīvu kategorijām, ko turēja apdrošināšanas sabiedrības ārpus ES, tomēr tas atstāja šajās valstīs turētās akcijas bez spriedzes. Spriedzes piemērošana ārpus ES turētām akcijām ir ļoti svarīga spriedzes testa ticamībai, jo akciju tirgus lejupslīde Eiropas Savienībā nav izolēta no citiem pasaules akciju tirgiem (krīzes apstākļos akciju tirgu atkarība sasniedz 90 % korelāciju). Tāpēc ir svarīgi iekļaut satricinājumus arī attiecībā uz akcijām ārpus ES, nevis ierobežot risku tikai saistībā ar ES.

Pamatojums un komunikācija

63. Ņemot vērā, ka svarīgi spriedzes testa elementi bija izmantojami pēc saviem ieskatiem, EAAPI nepielika pietiekamas pūles, lai tos pārredzamā veidā pamatotu. Tehniskajās specifikācijās EAAPI nepaskaidroja, kā tā izveidoja scenārijus vai izdarīja to pamatā esoŗos pieņēmumus. To atbalstīja dažas VKI un nozares pārstāvji (sk. **6. izcēlumu**). Daŗiem nozares

pārstāvjiem nebija arī skaidrs, vai scenāriji ietvēra satricinājumu, kas līdzinās tam, kurš noteikts saskaņā ar režīmu “Maksātspēja II”, vai ir spēcīgāks par to. Tas radīja dažas nepareizas spriedzes testa būtības interpretācijas. EAAPI neieviesa pilnīgu skaidrību šajā jautājumā, piemēram, paskaidrojot, kāpēc un kā scenāriji atšķiras no režīma “Maksātspēja II”.

6. izcēlums. Piemēri grūtībām, kādas radās nozares pārstāvjiem un VKI saistībā ar scenāriju pamatošanu

“EAAPI veiktā spriedzes kalibrācija mums nebija skaidra, tāpēc mēs nespējām novērtēt, cik spēcīga ir spriedze.”

“Tehniskās specifikācijas ļāva dažus jautājumus brīvi interpretēt. Tas nozīmē, ka rezultāti nebija pilnībā salīdzināmi.”

EAAPI pareizi validēja un apkopoja datus

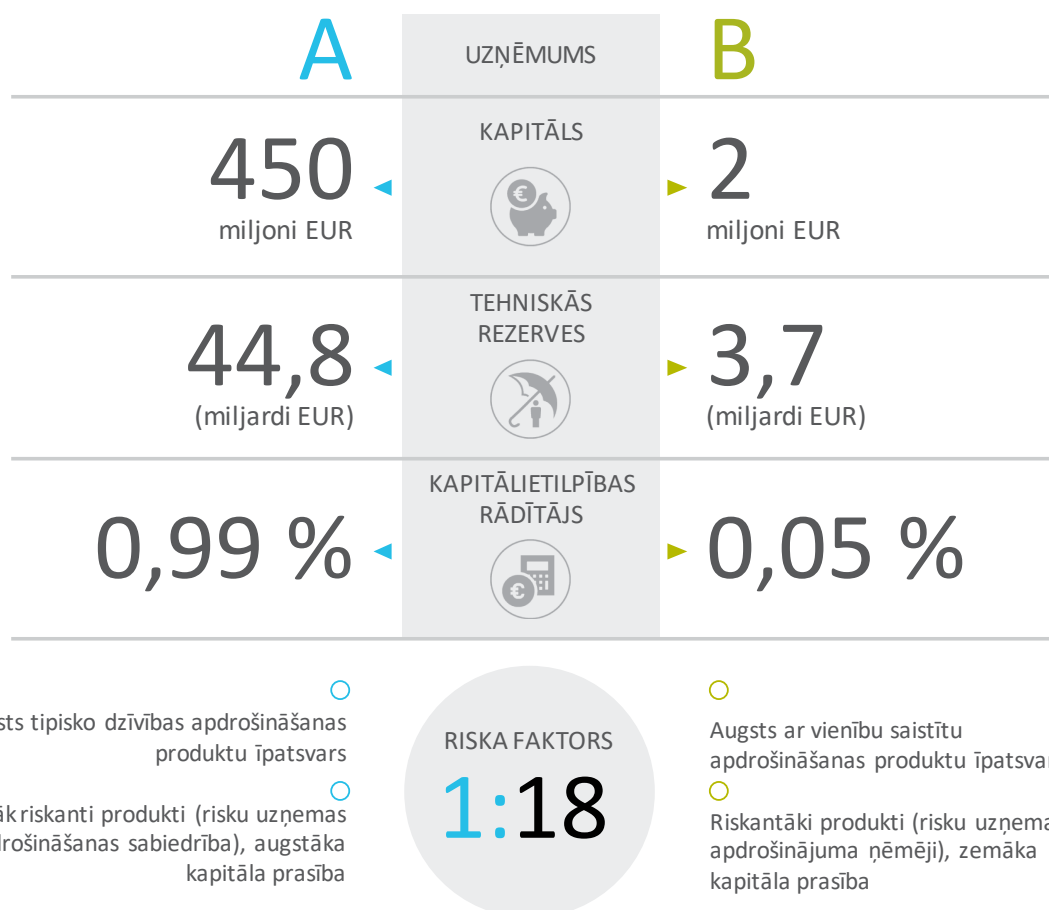
64. Spriedzes testa datu validācijas process notika trijās kārtās: viena kārtā, ko īstenoja VKI, norisinājās valsts līmenī, un divas centrālā līmenī — tās veica validācijas grupa, kuras sastāvā bija EAAPI un VKI darbinieki. Datu analīzes un apkopošanas vajadzībām EAAPI izstrādāja datu validācijas rīku *Excel* formātā. Datu validācijas procesā tas izrādījās noderīgs, jo palīdzēja saskaņot VKI dažādās pieejas. Kopumā EAAPI rūpīgi analizēja apdrošināšanas sabiedrību sniegtos datus un skaidri norādīja uz visiem nekonsekvences gadījumiem, lai gan galīgo lēmumu par datu ticamību pieņēma VKI.

65. Mūsu pārbaudes par datu apkopošanu uzrādīja, ka EAAPI pareizi aprēķināja spriedzes testa kopējos rezultātus. Tomēr apkopošanā iekļāva sabiedrības, kuru produktu portfeli — un tādējādi arī riska profili — bija ļoti dažādi (sk. piemēru **13. attēlā**). Tā bija izlasei raksturīga iezīme, tomēr EAAPI necentās pirms datu apkopošanas sabiedrības klasificēt pēc to produktiem, lai gan tas būtu padarījis rezultātu interpretēšanu vērtīgāku¹⁰. Šajā saistībā

¹⁰ Atšķirīgie produkti, kas ietverti izlasē, satricinājuma gadījumā bilanci varētu ietekmēt dažādi.

EAAPI veica tikai *ex post* analīzi, lai noteiktu faktorus, kas stimulē spriedzes dažādos jutīgos aspektus.

13. attēls. Piemērs par divām izraudzītām sabiedrībām ar atšķirīgu riska līmeni

Avots: ERP.

EAAPI iesniedza būtiskus rezultātus, kas uzrādīja nozares neaizsargātību

66. Spriedzes testa rezultāti apstiprināja, ka dzīvības apdrošināšanas nozare ir neaizsargāta pret zemu procentu likmju vidi un pēkšņu tirgus satricinājumu, kas var ietekmēt finanšu stabilitāti kopumā. Saskaņā ar zema ienesīguma scenāriju aktīvu un saistību starpības atlikums attiecīgo sabiedrību bilanci samazinātos par 100 miljardiem EUR (-18 %). Saskaņā ar divkārtša sitiena scenāriju kopējā ietekme ("sitieni") uz sabiedrībām sasniegtu 160 miljardus EUR (-29 %). Tas nozīmē, ka 44 % apdrošinātāju zaudētu vairāk nekā trešo daļu no aktīvu un saistību starpības atlikuma un 2 % zaudētu visu. Abu scenāriju ietekme būtu

ievērojami lielāka, ja tiktu izslēgta tā dēvētā ilgtermiņa garantija un pārejas pasākumi¹¹ (saskaņā ar divkārša sitiena scenāriju 31 % sabiedrību nesaglabātu nekādu aktīvu un saistību starpības atlikumu).

67. Kopumā spriedzes testa ziņojums bija visaptverošs un ietvēra attiecīgus skaitļus un grafikus. Attiecībā uz rādītājiem ziņojumā sniegtie rezultāti bija izteikti kā aktīvu un saistību starpības atlikums. Tomēr analītiskiem mērķiem atbilstošāk būtu izmantot kapitāla prasības, kas noteiktas direktīvā “Maksāspēja II”. Tas parādītu faktisko ietekmi uz maksāspējas stāvokli un to, vai kapitāla prasības tiek pildītas arī pēc spriedzes testa. Tomēr mēs ņemam vērā, ka šīs attiecības pārrēķināt EAAPĪ neplānoja, jo tehniskā ziņā tas būtu ļoti grūti un sarežģīti un apdrošināšanas sabiedrībām būtu jāsniedz daudz vairāk sīkas informācijas, nekā tas tika prasīts 2016. gadā.

68. Rezultāti, ko uzrādīja 2016. gada spriedzes tests, tika publicēti tikai apkopotā veidā, lai sniegtu atzinumu par dzīvības apdrošināšanas nozares noturību. Atšķirībā no Eiropas Banku iestādes EAAPĪ nav īpašu juridisku pilnvaru publicēt individuālu sabiedrību rezultātus. Šim nolūkam EAAPĪ ir jāsaņem rakstiska piekrišana no dalībniekiem, ko tā izdarīja saistībā ar 2018. gada spriedzes testu. Tas bija solis pareizajā virzienā, ņemot vērā spriedzes testa mērķi, proti, atjaunot uzticēšanos. Šajā ziņā būtiska nozīme ir pārredzamībai — gan attiecībā uz spriedzes testā izmantoto metodiku, gan arī tā rezultātiem. Informācijas atklāšana par individuālām sabiedrībām varētu palīdzēt paaugstināt informētību par riskiem un tādējādi uzlabot tirgus disciplīnu.

Daži ieteikumi bija pārāk vispārīgi un neparedzēja konkrētu rīcību

69. Pēc spriedzes testa EAAPĪ sniedza trīs vispārējus ieteikumus VKI, norādot vairākus pasākumus, ko tās varētu veikt. Tomēr daudzi no šiem ierosinājumiem bija ļoti vispārīgi un neveicināja konkrētu rīcību, lai nodrošinātu finanšu stabilitāti. Piemēram, ierosinājums “saskaņot iekšējā riska pārvaldības procesus ar faktisko ārējo risku” tikai atspoguļo ikvienas

¹¹ Tā dēvētā ilgtermiņa garantija un pārejas pasākumi tika ieviesti ar direktīvu “Maksāspēja II” 2014. gadā, lai ņemtu vērā apdrošināšanas produktus, kas ietver ilgtermiņa garantijas, un ļautu sabiedrībām pakāpeniski virzīties uz direktīvas “Maksāspēja II” pilnīgu īstenošanu.

sabiedrības vispārējo mērķi nodrošināt pareizu riska pārvaldību. Kā apstiprināja mūsu veiktā aptauja, lai sniegtu šādus vispārīgus ieteikumus, tik sarežģīta procedūra kā spriedzes tests nebija vajadzīga. Visbeidzot, daži ierosinājumi (piemēram, “pārskatīt garantijas klauzulas” vai “apturēt dividenžu maksājumus”) nebija dažu VKI kompetencē. Tā kā VKI uzraudzības pilnvaras starp dalībvalstīm nav pilnībā saskaņotas, tas nozīmē, ka ieteikumu piemērošanas pakāpe var atšķirties.

70. Drīz pēc spriedzes testa rezultātu publicēšanas EAAPI apstiprināja plānu, lai sistemātiski sekotu līdzi ieteikumu izpildei. Viens ieteikums bija tāds, ka VKI būtu jāanalizē spriedzes testa iespējamā ietekme grupu līmenī, tāpēc EAAPI uzsāka īpašu aptauju, lai attiecīgās VKI varētu ziņot par analīzes rezultātiem un veiktajiem pasākumiem. Analīze par to, cik lielā mērā tika sekots līdzi citu ieteikumu izpildei, tika balstīta uz informāciju, ko EAAPI bija savākusi valstu apmeklējumu un kolēģiju sanāksmju laikā, kā arī tiekoties ar grupu uzraudzības iestādēm. 2018. gada janvārī EAAPI sagatavoja ziņojumu, parādot, ka VKI bija veikušas dažādus pasākumus, lai sekotu līdzi tās sniegto ieteikumu izpildei. Ziņojumā tika arī norādīta laba prakse un analizēti VKI aptaujas rezultāti attiecībā uz spriedzes testa ietekmi grupu līmenī¹².

EAAPI organizēja spriedzes testu strukturētā veidā, bet bija dažas problēmas saistībā ar testa laiku un dokumentēšanu

71. Apdrošināšanas spriedzes testa laiks 2016. gadā sakrita ar laiku, kad tika īstenota direktīva “Maksātspēja II”, kas stājās spēkā 2016. gada 1. janvārī. Līdz 2016. gada maija beigām visām apdrošināšanas sabiedrībām Eiropas Savienībā pirmo reizi bija jāiesniedz attiecīga ziņojumu pakete. Tūlīt pēc tam sākās spriedzes tests (sk. [III pielikumu](#)). Lielā darba apjoma dēļ apdrošinātājiem bija grūti ievērot direktīvā “Maksātspēja II” paredzēto ziņojumu un spriedzes testa hronoloģisko secību. Datu validāciju VKI veica sešu nedēļu periodā no jūlija vidus līdz augusta beigām. Mūsu aptaujā VKI puda viedokli, ka atvēlētais laiks bija atbilstošs, tomēr, ņemot vērā darba apjomu un vasaras periodā ierobežotos resursus, tas

¹² Dažos gadījumos individuālu uzņēmumu spriedzes testa rezultātiem bija būtiska ietekme grupu līmenī. Tomēr, ņemot vērā diversifikācijas ieguvumus, ko sniedz citas nedzīvības apdrošināšanas darbības, ietekme uz grupām tiktu samazināta.

bija saspringts. Proti, ne visas VKI spēja veltīt pietiekamu laiku un resursus rūpīgai datu validācijai.

72. Visā spriedzes testa procesā EAAPĪ sazinājās ar VKI un apdrošināšanas sabiedrībām, izmantojot vairākus kanālus, un mēs to uzskatām par labu praksi (sk. **7. izcēlumu**). Kaut arī EAAPĪ bija vairāki dialoga instrumenti, tā pietiekami labi neizskaidroja dalībniekiem, kāpēc tai ir vajadzīga noteikta informācija. EAAPĪ galu galā spēja pamatot vajadzību saņemt šos datus validācijas mērķiem. Tomēr fakts, ka dalībniekiem netika sniegts skaidrojums, radīja priekšstatu par pārmērīgām un nevajadzīgi detalizētām datu prasībām. EAAPĪ nekonsultēja dalībniekus par scenāriju izstrādi.

7. izcēlums. EAAPĪ izmantotie kanāli saziņai ar VKI un apdrošināšanas sabiedrībām

- Seminārs ar nozares un aktuāru pārstāvjiem, lai apspriestu spriedzes testa procesu, metodiku, tehnisko dokumentāciju un dažādo scenāriju struktūru.
- Vairāki tīmekļa semināri un videokonferences valstu kompetentajām iestādēm, koncentrējoties uz tehnisko dokumentāciju un procedūrām datu validācijas posmā.
- “Jautājumi un atbildes” (J&A), ko publicē katru nedēļu, piekto un pēdējo izdevumu publicējot divas nedēļas pirms iesniegšanas termiņa. J&A palīdzēja precizēt prasību attiecībā uz datiem.

73. Iesaistītajām sabiedrībām EAAPĪ sagatavoja īpašu spriedzes testa veidni, kas septiņu nedēļu laikā tām bija jāaizpilda un jānosūta VKI. Veidnes bija kopumā ērti lietojamas un pēc iespējas atveidoja direktīvā “Maksātspēja II” paredzētajos ziņojumos izmantoto finanšu datu kategorijas. Tas nodrošināja konsekvenci un sniedza skaidrību dalībniekiem par datiem, kas tiem jāiesniedz.

74. Tabulu sarežģītība atspoguļoja spriedzes testa mērķi un darbības jomu, tomēr tas nozīmēja to, ka daži dalībnieki bija grūti aprēķinus veikt līdz noteiktajam termiņam (sk. **8. izcēlumu**). Daudzie ar spriedzes testu saistīto materiālu atjauninājumi procesa laikā radīja papildu slogu. Tehniskās specifikācijas EAAPĪ atjaunināja trīs reizes, bet veidnes — četras reizes, pēdējo versiju publicējot tikai divas nedēļas pirms iesniegšanas termiņa. Tomēr ikvienai no četrām pārveidotajām veidnēm EAAPĪ nodrošināja noderīgu automātisku

atjaunināšanas rīku, kas ātri atjaunoja saturu, ko dalībnieki jau bija ievadījuši iepriekšējā veidnes versijā.

8. izcēlums. Apdrošināšanas sabiedrību viedoklis par spriedzes testam vajadzīgajiem datiem

“Bija jāsniedz daudz informācijas. (..) Mūsaprāt, visi dati nebija vajadzīgi, un mēs neredzam veikto konsolidācijas procesu.”

“Prasītā granularitāte bija daudz lielāka, nekā mēs spējam nodrošināt. Mēs sākumā norādījām, ka dažās jomās prasīto informācijas apjomu mēs nesniegsim, bet mums tas bija jādara, pat ja bija vajadzīgas tikai aptuvenas vērtības. Aptuvenā pieeja (..) būtiski paaugstināja prasību attiecībā uz resursiem un padarīja apvienotos rezultātus mazāk ticamus nekā vēlams.”

75. Pamatojoties uz iepriekšējā — 2014. gada spriedzes testā gūtajām atziņām, 2016. gada spriedzes testā EAAPI ieviesa vairākus uzlabojumus. Piemēram, tā ļāva VKI izmantot validācijas rīku un samazināja spriedzes testa veidnes atjauninājumu skaitu (sk. **IV pielikumu**). EAAPI nebija vispārēja plāna attiecībā uz gūto atziņu izmantošanu. Secinājumi galvenokārt balstījās uz diskusijām, kas norisinājās divās sanāksmēs ar ieinteresētajām personām, bet EAAPI neveica nozares pārstāvju un VKI aptauju, ko tā bija darījusi pēc spriedzes testa 2014. gadā.

V daļa. EAAPI īstenotā pārvaldība un ierobežotie resursi apgrūtina mērķu sasniegšanu

76. Šajā ziņojuma daļā mēs analizējam tos EAAPI darba procesuālos un organizatoriskos aspektus, kas horizontāli ietekmē tās darbību efektivitāti. Konkrētāk, mēs koncentrējamies uz riskiem, kas saistīti ar atkarību no VKI darba un pašreizējās pārvaldības struktūras, uz tiesību aktu izmantošanu, lai nodrošinātu atbilstību pamatnostādņiem un regulām, un uz EAAPI resursu pietiekamību.

EAAPI darba efektivitāte ir atkarīga no VKI ieguldījuma, un tās īstenotā pārvaldība rada grūtības

77. Visās darbībās, uz kurām attiecas mūsu revīzija, EAAPI ļoti cieši sadarbojās ar VKI. Lai gan šī sadarbība bija kopumā pozitīva un atspoguļoja EAAPI uzdevumu atbalstīt un koordinēt valstu uzraudzības iestāžu darbu, EAAPI darba efektivitāte un lietderība bieži vien bija

atkarīga no VKI ieguldījuma kvalitātes un to vēlmes sadarboties. Piemēram, bija vajadzīgs ļoti ilgs laiks, lai ar dažām VKI vienotos tikai par valsts apmeklējumu organizēšanu vien. Lai gan EAAPI manāmi centās saņemt atbalstu no VKI, dažas no tām apšaubīja apmeklējumu jēgu un saturu. Tāpēc EAAPI, kurai galu galā izdevās apmeklēt visas VKI, pēdējo apmeklējumu veica trīs gadus pēc apmeklējumu cikla sākuma. Šī kavēšanās acīmredzami nelabvēlīgi ietekmēja EAAPI darba efektivitāti uzraudzības konverģences nodrošināšanā. VKI ieguldījuma kvalitāte un savlaicīgums arī lielā mērā ietekmēja to, vai EAAPI citus pasākumus, tādus kā uzraudzības rokasgrāmata un salīdzinošā izvērtēšana, bija iespējams sagatavot laikā.

78. Attiecībā uz valstu apmeklējumiem, ar pārrobežu darbībām saistīto darbu un iekšējiem modeļiem (sk. **35., 36. un 49. punktu**) mēs konstatējām gadījumus, kad EAAPI nesaņēma no VKI visu prasīto informāciju. Līdz ar to EAAPI dažkārt nespēja veikt konkrētu analīzi, ko tā bija sākotnēji plānojusi. Piemēram, dažu valstu apmeklējumu laikā EAAPI ar valstu iestādēm nevarēja pārrunāt noteiktu apdrošināšanas sabiedrību pieejas riska pārvaldības uzraudzībai un apsprieda tikai VKI vispārējās procedūras šajā ziņā. Ņemot vērā tās raksturu, paļaušanās uz VKI sniegto datu kvalitāti spriedzes testa procesā arī bija spēcīga (sk. **9. izcēlumu**).

9. izcēlums. Paļaušanās uz VKI spriedzes testa procesā

Izlases veidošana. Pamatojoties uz EAAPI kritērijiem, VKI izraudzījās apdrošināšanas sabiedrības, kuras piedalīsies spriedzes testā. EAAPI nebija ne padziļinātu zināšanu par visiem ES apdrošināšanas tirgiem, ne arī pietiekamu datu, lai pārbaudītu, vai izlases veidošanas vajadzībām VKI izmantoja pareizus datus, tāpēc tā tikai pārbaudīja tirgus daļas robežvērtības.

Datu validācija. Galīgo lēmumu par paziņoto datu pareizību joprojām pieņem VKI. Ja radās šaubas par VKI sniegto datu kvalitāti, EAAPI vērsās pie VKI un pieprasīja papildu skaidrojumu, tomēr tā galu galā nevarēja ignorēt to spriedumu (piemēram, izņemot datus no izlases). Atšķirībā no Eiropas Banku iestādes EAAPI nedrīkst no spriedzes testa dalībniekiem tieši pieprasīt nekādu informāciju.

79. Saskaņā ar EAAPI pašreizējo pārvaldības struktūru VKI var ietekmēt to, cik lielā mērā tiks pārbaudīts to veiktais darbs, kā arī šādu pārbaudīto secinājumus. Tas ir tāpēc, ka EAAPI galvenā lēmumu pieņemšanas struktūra ir Uzraudzības padome, ko veido 28 VKI pārstāvji un EAAPI priekšsēdētājs (kā arī novērotāji no ESRK, EBI, EVTI un Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas). Uzraudzības padome apstiprina visus EAAPI galvenos dokumentus un produktus,

tostarp pārraudzības stratēģiju (kurā noteiktas prioritātes VKI apmeklējumiem uz vietas), salīdzinošās izvērtēšanas tematus un galīgos ziņojumus, pieņemumus, scenārijus un ziņojumus pēc spriedzes testa. Tas ir izaicinājums neatkarībai, ņemot vērā, ka daži EAAPI instrumenti (it īpaši valstu apmeklējumi un salīdzinošā izvērtēšana) ir paredzēti tam, lai sniegtu konstruktīvas, tomēr kritiskas atsauksmes par VKI darbu. Spriedzes testi var arī netieši atklāt nepilnības dalībvalstīs veiktajā prudenā uzraudzībā un pamudināt sniegt ieteikumus VKI.

Tiesību aktu izmantošanas procedūras ir pamatotas, bet dažkārt tām trūkst pārredzamības un proaktīvas pieejas

80. Lai nodrošinātu VKI un apdrošināšanas sabiedrību atbilstību EAAPI pamatnostādnēm un regulatīvajām prasībām, EAAPI var rīkoties saskaņā ar procedūrām “ievērot vai paskaidrot” (EAAPI regulas 16. pants) un “Savienības tiesību aktu pārkāpums” (17. pants). Tomēr darbības, ko EAAPI var veikt, būtībā ietver tikai neatbilstības gadījumu uzraudzību un ziņošanu par tiem, nevis sankciju piemērošanu.

81. Saskaņā ar procedūru “ievērot vai paskaidrot” VKI ir jāapliecina, ka tās piemēro ikvienu no aptuveni 700 EAAPI izdotajām pamatnostādnēm, atsaucoties uz savu tiesisko regulējumu, vai jāpamato, kāpēc tās nav to izdarījušas. Praksē pamatnostādņu neievērošanas gadījumi ir reti, jo VKI ir iesaistītas to izstrādē un EAAPI ir efektīva procedūra šādu gadījumu reģistrēšanai un ziņošanai par tiem. Mēs konstatējam, ka procedūra “ievērot vai paskaidrot” ir efektīvs atbilstības uzraudzības instruments, bet tas pilnībā nenodrošināja pārredzamību ārējām ieinteresētajām personām un patērētājiem. EAAPI tīmekļa vietnē augšupielādētās atbilstības tabulas ne vienmēr bija atjauninātas, un tajās ietvertā kopsavilkuma informācija bija atšķirīga atkarībā no VKI sniegtās informācijas kvalitātes un vispusīguma, tāpēc sabiedrības iespējas to izmantot bija ierobežotas.

82. EAAPI 2011. gadā izveidoja procedūru “Savienības tiesību aktu pārkāpums” un kopš tā laika ir reģistrējusi 28 sūdzības (no kurām lielāko daļu tā uzskatīja par nepieņemamām). Savienības tiesību aktu pārkāpumu izmeklēšanas procedūru EAAPI piemēroja konsekventi, un tās veiktā izmeklēšana bija rūpīga. Izmeklējot sūdzības iesniedzēja paziņotos iespējamos pārkāpumus, EAAPI nodrošināja tikai dažus procedūras atjauninājumus, un, ņemot vērā

atsevišķu gadījumu sarežģītību, nepaziņošanas periodi dažkārt var ielgt. Tāpēc sūdzību iesniedzēji, tostarp patērētāju organizācijas, neguva visaptverošu pārskatu par EAAPI darbībām un nepaziņošanu dažkārt kļūdaini uzskatīja par bezdarbības pierādījumu.

83. Savienības tiesību aktu pārkāpuma procedūra neparedzēja iespējamo gadījumu sistemātisku uzraudzību. Šādus gadījumus EAAPI uzraudzīja neformāli, bet gadījumi, kas šādā veidā nonāca tās uzmanības lokā, tika izskatīti Uzraudzības padomes slēgtās sanāksmēs. Parasti tie netika iekļauti Savienības tiesību aktu pārkāpumu reģistrā un attiecīgi izmeklēti. Šo pieeju EAAPI pieņēma, lai veicinātu VKI uzticēšanos, bet tā nesniedza ieinteresētajām personām pilnīgu pārliecību par to, ka VKI pienācīgi rīkojas pēc to pieprasījuma. Šai pieejai trūka arī pārredzamības, jo ārējās ieinteresētās personas (tādas kā patērētāju organizācijas) nevar to uzraudzīt.

84. Ņemot vērā procesa raksturu, mēs nevarējām pārbaudīt, vai EAAPI vienmēr uzsāka šo procedūru katru reizi, kad tā tika informēta par Savienības tiesību aktu iespējamu pārkāpumu (ja vien gadījums netika oficiāli paziņots un reģistrēts). Mēs konstatējām vienu gadījumu, kad EAAPI atklāja nopietnus trūkumus kādā VKI lēmumā, bet Savienības tiesību aktu pārkāpuma procedūru neuzsāka, tā vietā izvēloties būt vidutājam starp divām VKI (sk. **10. izcēlumu**).

10. izcēlums. Savienības tiesību aktu pārkāpuma procedūras nepiemērošana

Direktīva “Maksātspēja II” paredz, ka apdrošināšanas sabiedrību īpašnieki un pārvaldnieki ir atbildīgi un piemēroti savu pienākumu izpildei. Kādas apdrošināšanas sabiedrības gadījumā VKI uzskatīja, ka tās pārvaldnieks ir atbildīgs un piemērots, kaut arī daži pierādījumi liecināja par to, ka šī persona prasībām neatbilda. Apdrošināšanas sabiedrība vēlējās veikt pārrobežu uzņēmējdarbību citā dalībvalstī, bet attiecīgās valsts kompetentā iestāde tam iebilda. Lai gan EAAPI darbojās kā vidutājs starp abām VKI un centās atrast risinājumu, kas aizsargātu patērētājus, tās pūliņi nebija veiksmīgi. Neraugoties uz EAAPI bažām par mītnes valsts kompetentās iestādes lēmuma pamatotību, Savienības tiesību aktu pārkāpuma procedūru tā pret šo iestādi neuzsāka. 2018. gada jūnijā EAAPI joprojām izskatīja šo gadījumu.

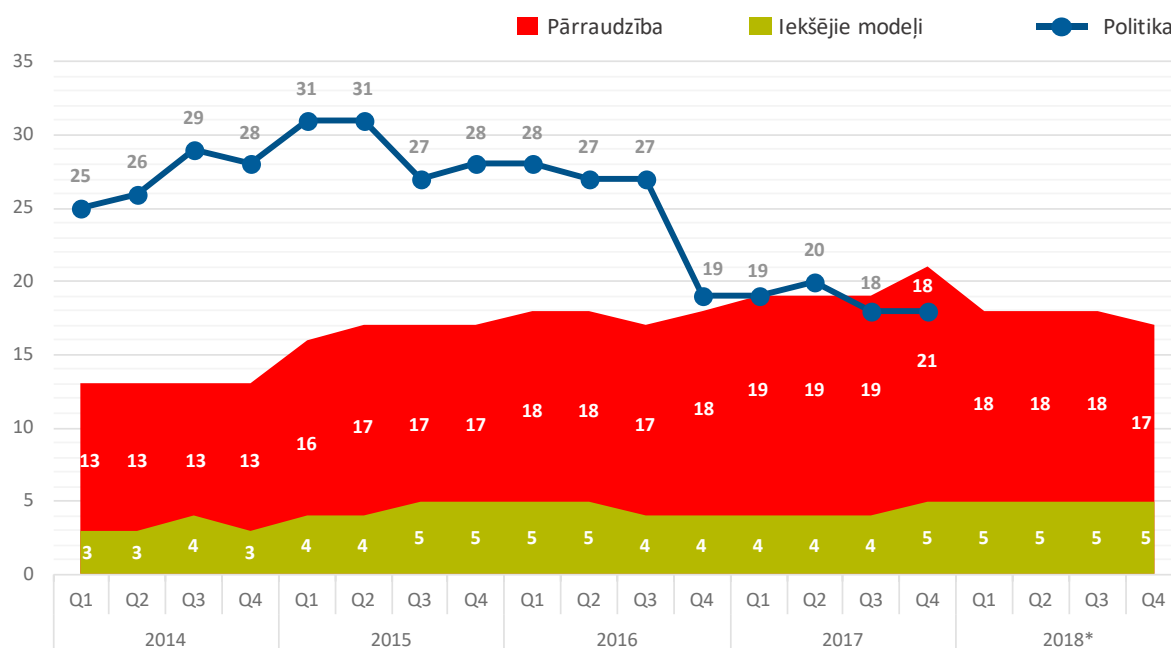
EAAPI resursi uzraudzības darba veikšanai bija ierobežoti, un tos nepapildināja ar tiem, kas paredzēti regulatīvajām darbībām

85. Ņemot vērā atbildības apmēru un pasākumu klāstu uzraudzības jomā, EAAPI darbojās ar ļoti ierobežotiem resursiem. 2018. gada februārī pārraudzības nodaļā bija 20 darbinieki, kas ir tikai 14 % no EAAPI cilvēkresursiem (142 darbinieki). EAAPI pārraudzības nodaļa atbild par VKI apmeklējumiem, salīdzinošās izvērtēšanas koordinēšanu, atbalstu un dalību kolēģiju sanāksmēs, VKI sadarbības veicināšanu un iekšējo modeļu pārraudzību. Daži citi darbinieki (četrus pilnslodzes darbinieku ekvivalents) strādāja pie uzraudzības konverģences iniciatīvu izstrādes, bet trīs darbinieki – pie datu un uzņēmējdarbības analīzes uzdevumiem, lai atbalstītu pārraudzības darbu.

86. Resursu ierobežojumi kļuva vēl pamanāmāki grupu līmenī. Piemēram, par iekšējiem modeļiem atbildīgajai grupai faktiski bija trīs pilnas slodzes darbinieki (ņemot vērā ilgstošu prombūtni un saistības citos uzdevumos), lai gan darba programmā bija norādīti 5,25. Tā kā grupa sadarbojās ar 17 VKI, kas uzrauga 212 sarežģītus iekšējos modeļus, un bija atbildīga par citiem horizontāliem uzdevumiem, tādiem kā konsekvences projekti, resursu efektīva sadale bija liels izaicinājums. Lielākā daļa VKI, kas piedalījās mūsu aptaujā, uzskatīja, ka EAAPI personāla nodrošinājumu iekšējo modeļu pārraudzībai varētu uzlabot. Tas bija īpaši svarīgi tāpēc, ka pašām VKI bija ierobežoti resursi iekšējo modeļu uzraudzībai, it sevišķi augsto darba prasību dēļ. Sniedzot lielāku atbalstu šajā jomā, EAAPI varētu novērst būtisku speciālo zināšanu trūkumu Eiropas apdrošināšanas uzraudzības sistēmā.

87. Pēc direktīvas “Maksātspēja II” īstenošanas un pabeidzot darbu pie jaunā tiesiskā regulējuma pamata izstrādes, EAAPI pieņēma stratēģiju savas darbības pārorientēšanai no regulēšanas uz uzraudzību. To sagaidīja arī ieinteresētās personas, tostarp uzņēmumi un patērētāji, proti, ka EAAPI darbs ir jāvērs uz to, lai jaunais kopējais tiesiskais regulējums apdrošinātājiem tiktu vienādi piemērots visā ES. Tomēr darbinieku sadalījums šo pāreju neatspoguļoja. No 2015. līdz 2017. gadam darbinieku skaits politikas nodaļā samazinājās par 13 cilvēkiem, bet pārraudzības nodaļā tas pieauga tikai par pieciem cilvēkiem, tomēr to atbalstīja ierobežots skaits darbinieku, kuri strādāja citās nodaļās (sk. **14. attēlu**).

14. attēls. Darbinieku sadalījums politikas un pārraudzības nodaļās, 2014.–2018. gads (pilnslodzes ekvivalentos)

* Līdz šim zināmā pārraudzības funkcijas izstrāde 2018. gadam. Iespējamā pieņemšana darbā nav ņemta vērā.

Avots: ERP, pamatojoties uz EAAPĪ dokumentiem.

88. Tā kā pārraudzības nodaļas darbiniekiem bija vajadzīgas ar attiecīgo nozari saistītas zināšanas un praktiska pieredze uzraudzībā, EAAPĪ vairākās personāla atlases kampaņās saskārās ar grūtībām atrast atbilstošus kandidātus. Līdzās citiem faktoriem tas bija saistīts ar lielu pieprasījumu pēc finanšu speciālistiem Frankfurtes vietējā darba tirgū, kā arī dzīves dārdzību. Tomēr EAAPĪ savas prasības nepazemināja un darbā pieņēma cilvēkus ar atbilstošu pieredzi.

89. Attiecībā uz spriedzes testu pamatgrupā bija trīs pienācīgi kvalificēti EAAPĪ darbinieki. Darbinieku sadalījums bija atbilstošs, ņemot vērā pašreizējo atbildības sadali, kas lielā mērā ir atkarīga no VKI ieguldījuma (sk. **78. punktu**). Tomēr ar šiem resursiem EAAPĪ nespētu veikt sīkākas datu pareizības pārbaudes vai tieši sazināties ar spriedzes testa dalībniekiem, pat ja to uzskatītu par noderīgu. Turklāt EAAPĪ nebija pārskata par resursiem, ko izmantojuši visi iesaistītie partneri (tostarp VKI), lai organizētu un veiktu spriedzes testu. Tāpēc kopējās izmaksas palika nezināmas.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

90. Mūsu vispārējais secinājums ir tāds, ka EAAPI deva labu ieguldījumu, lai atbalstītu uzraudzības kvalitāti un stabilitāti ES apdrošināšanas nozarē. Tomēr, to darot, EAAPI saskārās ar ierobežojumiem, ko radīja uzraudzības sistēmas struktūra, resursu trūkums un — dažos gadījumos — nepietiekams VKI atbalsts un sadarbība. Tāpēc EAAPI, likumdevējiem un VKI vēl ir daudz jādara, lai panāktu uzraudzības konvergenci, t. i., vienlīdzīgus konkurences apstākļus apdrošināšanas uzņēmumiem, kuri darbojas visās ES dalībvalstīs, un to klientiem.

VKI darba koordinēšana

91. EAAPI izmantoja visdažādākos instrumentus — gan tās izveides regulā paredzētos, gan pēc savas iniciatīvas izvēlētos —, lai nodrošinātu, ka apdrošināšanas sabiedrību uzraudzībā VKI izmanto vienotu pieeju. Mēs konstatējām, ka EAAPI darbinieki šajā saistībā veica rūpīgu un labi pamatotu analītisko darbu, kas ļāva konstatēt būtiskas nepilnības VKI veiktajā uzraudzībā. Dažas no tām bija VKI institucionālās neatkarības apdraudējums un nepietiekami stingra uzraudzība, kurā izmanto formālu, nevis uz risku balstītu pieeju (sk. **14.–16. un 19. punktu**).

92. Daži no EAAPI instrumentiem, it īpaši VKI apmeklējumi un salīdzinošā izvērtēšana, vispusīgi aptvēra uzraudzības jautājumus, bet tas nozīmēja, ka to darbības joma bija ļoti plaša. Tāpēc to pilnīgai īstenošanai bija vajadzīgs ilgs laiks, un VKI bija vajadzīgi ievērojami resursi, lai sagatavotos šādām darbībām un piedalītos tajās. VKI apmeklējumu rezultātā tika arī sniegti daudzi (dažos gadījumos vairāk nekā 30) ieteikumi bez skaidri noteiktām prioritātēm (sk. **17. un 20.–22. punktu**).

93. Mēs arī konstatējām, ka EAAPI nebija ieviesusi pasākumus, lai sistemātiski sekotu līdzi VKI apmeklējumu un salīdzinošās izvērtēšanas rezultātā sniegto ieteikumu izpildei. Tāpēc tā neguva pārskatu par panākumiem uzraudzības konverģences jomā un neatrisinātajām problēmām. Tomēr EAAPI patiešām centās dažas problēmas *ad hoc* kārtībā apspriest ar VKI un varēja arī demonstrēt pakāpeniskus uzlabojumus dažu VKI izmantotajā praksē (sk. **18. punktu**).

1. ieteikums. Jāuzlabo uzraudzības instrumentu mērķtiecīgums un izpildes kontrole

EAAPI ir jādarbojas mērķtiecīgāk un jāseko līdzi savu uzraudzības instrumentu izmantošanai.

Konkrētāk:

- a) apmeklējumos uz vietas galvenā uzmanība ir jāpievērš dažiem aktuālākajiem jautājumiem, kas izraudzīti, ņemot vērā to ietekmi uz uzraudzības konvergenci un patērētāju tiesību aizsardzību. To darot, ir jāsniedz mazāks skaits ieteikumu, bet tajos jānosaka skaidras prioritātes un konkrēti īstenošanas termiņi;
- b) EAAPI ir jānosaka salīdzinošās izvērtēšanas darbības joma, lai tā būtu vērsta tikai uz vienu uzraudzības konverģences jautājumu un to parasti varētu pabeigt gada laikā;
- c) EAAPI ir jāanalizē, vai VKI efektīvi īstenoja katru ieteikumu, kas sniegts strukturēta dialoga un salīdzinošās izvērtēšanas procesā. Tai jāreģistrē šīs analīzes rezultāti, lai gūtu pārskatu par panākumiem un problēmām saistībā ar uzraudzības konverģences nodrošināšanu visās dalībvalstīs, un vispārējie konstatējumi jādara publiski pieejami.

Īstenošanas mērķtermiņš: 1.1.2020.

Pārrobežu uzņēmumu uzraudzība

94. Pašreizējai pārrobežu uzņēmējdarbības uzraudzības sistēmai ir sistēmiskas nepilnības, un tā rada situāciju, ka uzraudzības metode ir atkarīga no uzņēmuma juridiskās formas. Apdrošinātājiem, kas ar meitasuzņēmumu starpniecību darbojas ārvalstīs, piemēro kolēģiju veiktu uzraudzību. Savukārt uzņēmumus, kas ārvalstīs darbojas, izmantojot filiāles vai tiešā veidā, uzrauga tikai mītnes valsts uzraudzības iestāde (sk. **23.–26. punktu**).

95. Šī pārrobežu uzraudzības sistēma radīja nepareizus stimulus uzraudzītājiem un apdrošinātājiem. Tā kā dažus uzņēmumus kolēģijas neuzrauga, apdrošinātāji attiecīgajās dalībvalstīs izmantos zemāku uzraudzības līmeni. Sistēma nav izstrādāta tā, lai Eiropas mēroga tirgus uzraudzība būtu efektīva un balstīta uz ES iedzīvotāju interesēm. Tas nozīmē, ka *De Larosière* ziņojumā noteiktais mērķis izskaust atšķirīgas uzraudzības prakses radītus konkurences izkropļojumus un regulējuma arbitrāžu vēl nav sasniegts. EAAPI patiešām centās radušās problēmas atrisināt, piemēram, veidojot sadarbības platformas, tomēr sistēmiskās nepilnības novērst nespēja (sk. **27.–32. punktu**).

96. Neraugoties uz nepietiekamajiem resursiem un — dažos gadījumos — ierobežoto sadarbību ar VKI, EAAPI spēja dot ieguldījumu kolēģiju darbā. Tomēr daudzi pārrobežu uzraudzības konsekvences jautājumi palika neatrisināti (piemēram, atšķirīgas riska novērtēšanas sistēmas, darbinieku trūkums VKI; sk. **33.–36. punktu**).

2. ieteikums. Jāstiprina pārrobežu sabiedrību uzraudzība

EAAPI ir:

- a) jāsadarbojas ar Komisiju un līdztiesīgajiem likumdevējiem, lai novērstu sistēmiskās nepilnības pārrobežu uzņēmējdarbības uzraudzībā, piemēram, EUI pārskatīšanas procesā uzlabojot tiesību aktus. Konkrētāk, tai ir jācenšas nodrošināt vienādu uzraudzības līmeni uzņēmumiem, kas darbojas citā dalībvalstī, neatkarīgi no izvēlēta uzņēmējdarbības modeļa;
- b) paralēli šiem centieniem jāturpina aizsargāt patērētāju tiesības, izmantojot sadarbības platformas un uzraugot pārrobežu darbības.

Īstenošanas mērķtermiņš: 1.1.2019.

Iekšējo modeļu uzraudzība

97. Iekšējo modeļu uzraudzība ir ļoti sarežģīts un resursu ziņā ietilpīgs process, un konverģences līmenis šajā jomā joprojām nav apmierinošs. Tas nozīmē, ka uzraudzības iestādēm ir atšķirīgas pieejas, kā novērtēt, cik precīzi iekšējie modeļi atspoguļo apdrošinātāju faktiskos riskus. Tas var radīt negodīgas konkurences priekšrocības un nelabvēlīgi ietekmēt patērētājus un finanšu stabilitāti. EAAPI centās šos jautājumus risināt ar konsekvences projektu palīdzību un zināmus rezultātus šajā darbā arī sasniedza, lai gan uzraudzības pieeju efektīvas konverģences nebija. EAAPI centieni iesaistīties atsevišķu uzņēmumu iekšējo modeļu pārskatīšanā lielākoties bija neveiksmīgi — tos kavēja ierobežotā piekļuve informācijai. Tomēr citā gadījumā tika lūgts EAAPI atbalsts kādai VKI tās darbā pie iekšējiem modeļiem, bet tas netika sniegts, jo lūgums neatspoguļoja EAAPI prioritātes (sk. **37.–50. punktu**).

3. ieteikums. Jāstiprina iekšējo modeļu uzraudzības kārtība

EAAPI ir:

- a) jāsadarbojas ar Komisiju un līdztiesīgajiem likumdevējiem, lai novērstu ierobežojumus piekļuvē informācijai par iekšējiem modeļiem gan saviem darbiniekiem, gan arī uzņēmējvalsts uzraudzības iestādēm. EAAPI ir jāsniedz uzraudzības iestādēm plašāka informācija un lielāks atbalsts saistībā ar to, kā novērtēt un/vai apstrīdēt šos modeļus;
- b) jāsniedz palīdzība uzraudzības iestādēm sarežģītu iekšējo modeļu atļauju piešķiršanā un uzraudzībā, kad vien šāda palīdzība tiek lūgta, kā arī pēc savas iniciatīvas.

Īstenošanas mērķtermiņš: 1.1.2019.

Apdrošināšanas spriedzes tests

98. EAAPI veica 2016. gada apdrošināšanas spriedzes testu, lai novērtētu, kā apdrošināšanas nozare reaģētu uz nelabvēlīgiem notikumiem tirgū, it īpaši uz ļoti zemu procentu likmju ilgstošu saglabāšanos un aktīvu cenu izraisītu satricinājumu. Vairākas apdrošināšanas sabiedrības patiešām izrādījās pret šādu situāciju neaizsargātas, jo to maksātspēja būtiski pasliktinātos. Vairumā gadījumu spriedzes testa darbības joma un koncentrēšanās uz dzīvības un ilgtermiņa apdrošināšanu bija atbilstoša testa mērķiem (sk. **50.–54. un 66. punktu**).

99. Spriedzes testa scenāriji efektīvi aptvēra galvenos apzinātos nozares riskus, tomēr mēs konstatējām nepilnības to kalibrēšanā un pamatošanā. Lai gan spriedzes testa mērķis ir imitēt ekstrēmu notikumu, viena scenārija gadījumā EAAPI nespēja pierādīt, ka tas bija pietiekami stingrs. Tomēr daži tā parametri, kas bija balstīti uz profesionālo spriedumu, izrādījās salīdzinoši tuvi tirgus realitātei. Attiecībā uz citu scenāriju mēs konstatējām nekonsekvenci dalībvalstīs piemēroto satricinājumu līmenī. Tāpēc pastāv risks, ka spriedzes testa rezultāti nesniedza pilnīgu priekšstatu par notikumiem apdrošināšanas nozarē ļoti nelabvēlīgu apstākļu gadījumā. Tas ir būtiski svarīgi no finanšu stabilitātes viedokļa un lielā mērā ietekmē apdrošinājuma ņēmējus, jo, pat ņemot vērā EAAPI pieņēmumus, nozare izrādījās ļoti neaizsargāta (sk. **55.–63. punktu**).

4. ieteikums. Jāuzlabo spriedzes testu scenāriju izstrāde

EAAPI varētu vēl vairāk uzlabot spriedzes testa scenārijus, lai tie būtu pilnvērtīgāki stingrības, ticamības un konsekvences ziņā. To varētu panākt,

- a) analizējot un novērtējot izstrādāto scenāriju stingrību un ticamību, piemēram, aprēķinot attiecīgo izraisītājnotikumu varbūtību vai izmantojot citas pieejamās metodes un/vai instrumentus, un dokumentējot šo analīzi, lai pierādītu scenāriju pamatotību, un
- b) vairāk paļaujoties uz ESRK spējām attiecībā uz tirgus scenārijiem (piemēram, pastiprināti izmantojot satricinājumu simulatoru) un/vai citu ekspertu ieteikumiem (piemēram, izveidojot ārējo ekspertu grupu, lai novērtētu scenārijus).

Īstenošanas mērķtermiņš: sākot ar 2020. gada spriedzes testu.

100. Mēs konstatējam, ka kopumā EAAPI pareizi validēja un sniedza spriedzes testa rezultātus. Ņemot vērā pierādījumus par nozares neaizsargātību, pēc spriedzes testa veikšanas tika sniegti ieteikumi VKI. Tomēr daži ieteikumi bija pārāk vispārīgi un neparedzēja pietiekami konkrētus pasākumus. Turklāt daži ieteikumi pārsniedza atsevišķu VKI kompetenci, proti, tām nebija iespējas tos īstenot. EAAPI centās sekot līdzi ieteikumu izpildei un analizēt gūtos panākumus (sk. **64., 65., 67., 69. un 70. punktu**).

5. ieteikums. Jāsniedz vairāk nozīmīgu ieteikumu VKI

Pēc spriedzes testa EAAPI vajadzības gadījumā jāsniedz ieteikumi VKI, prasot tām veikt pasākumus, kas ir konkrētāki un vairāk attiecas uz visām iesaistītajām personām. EAAPI ir jāveic ieteikto pasākumu iespējamības *ex ante* novērtējums, apsverot, vai VKI ir līdzekļi, lai tos efektīvi un savlaicīgi īstenotu.

Īstenošanas mērķtermiņš: sākot ar 2020. gada spriedzes testu.

101. Rezultātus, ko uzrādīja 2016. gada spriedzes tests, EAAPI publicēja tikai apkopotā veidā, jo atšķirībā no Eiropas Banku iestādes EAAPI nav īpašu juridisku pilnvaru publicēt individuālu sabiedrību rezultātus. Šim nolūkam EAAPI ir jāsaņem rakstiska piekrišana no dalībniekiem, ko tā nebija gatava lūgt 2016. gadā, bet to izdarīja, veicot 2018. gada spriedzes testu. Mēs uzskatām, ka tas ir solis pareizajā virzienā, jo individuālo sabiedrību rezultātu

atklāšana varētu palīdzēt uzlabot pārredzamību, paaugstināt informētību par riskiem un tādējādi uzlabot tirgus disciplīnu (sk. **68. punktu**).

6. ieteikums. Jāveicina individuālu spriedzes testu rezultātu publicēšana

EAAPI ir jāveicina spriedzes testa rezultātu publicēšana individuālu sabiedrību līmenī. Lai palielinātu dalībnieku uzticēšanos, EAAPI varētu atsaukties uz spriedzes testa metodikas uzlaboto pārredzamību (7. ieteikums) un pamatotāku scenāriju izstrādi (4. ieteikums). EAAPI ir arī jānodrošina, ka individuālu sabiedrību rezultāti tiek sniegti tā, lai tos nevarētu brīvi interpretēt.

Īstenošanas mērķtermiņš: sākot ar 2020. gada spriedzes testu.

102. Kopumā spriedzes testu EAAPI organizēja raiti, lai gan tā norises laiks dalībniekiem sagādāja lielas grūtības. EAAPI izmantoja dažādus kanālus, lai sazinātos ar VKI un attiecīgajām apdrošināšanas sabiedrībām. Neraugoties uz daudziem atjauninājumiem pārskata periodā, veidnes bija praktisks instruments, kas ļāva sabiedrībām sniegt datus. Tomēr EAAPI pietiekami nepamatoja vajadzību saņemt noteiktus datus vai neizskaidroja scenāriju izstrādi un to pamatā esošos pieņēmumus. Tas nepalīdzēja iedvest uzticēšanos VKI un dalībniekos, kuru ieguldījums bija būtiski svarīgs spriedzes testa rezultātu ticamībai. EAAPI izmantoja 2014. gada spriedzes testā gūtās atziņas, lai uzlabotu testa organizāciju 2016. gadā, bet pieeja nebija sistemātiska (sk. **71.–75. punktu**).

7. ieteikums. Jāuzlabo spriedzes testu metodikas pārredzamība

Spriedzes testa metodikai jābūt pārredzamākai, un EAAPI ir jādara vairāk, lai ieinteresētajām personām un dalībniekiem palīdzētu to izprast, piemēram:

- a) pirms paša spriedzes testa uzsākšanas organizējot seminārus dalībniekiem un nozares pārstāvjiem, lai sīkāk izskaidrotu testu un scenārijus un saņemtu nesaistošas atsauksmes, kas ļautu veikt uz plašāku informāciju balstītu spriedzes testu;
- b) izmantojot tehnisko dokumentāciju, lai dalībniekiem labāk un sīkāk izskaidrotu scenāriju (pamatā esošo pieņēmumu) kalibrēšanu un šim nolūkam vajadzīgo datu apjomu;

- c) pēc spriedzes testa rīkojot sanāksmes ar ieinteresētajām personām, lai saņemtu atsauksmes un sistemātiski apkopotu iepriekšējos spriedzes testos gūtās atziņas (t. i., norādot konkrētus termiņus, saziņas kanālus un dalībniekus).

Īstenošanas mērķtermiņš: sākot ar 2020. gada spriedzes testu.

Pārvaldība un resursi

103. Lielākajā daļā pasākumu EAAPI ļoti cieši sadarbojās ar VKI. Tomēr dažos gadījumos, it īpaši saistībā ar valstu apmeklējumiem un iekšējo modeļu izstrādi, tā nesaņēma pietiekamu atbalstu no valstu uzraudzības iestādēm. Tā kā piekļuve informācijai un dokumentiem bija ierobežota, EAAPI nespēja veikt dažas plānotās pārbaudes un analīzi. Tā kā VKI ir arī izšķiroša loma EAAPI galvenajā pārvaldes struktūrā, tās var lemt par EAAPI darbības jomu, pārbaudot to darba efektivitāti. Tas apdraudēja šādas darbības neatkarību.

104. Mēs konstatējām, ka, neraugoties uz dažām nepilnībām pārredzamības nodrošināšanā ārējām ieinteresētajām personām, EAAPI bija labi izveidota procedūra ES tiesību aktu neievērošanas gadījumu uzraudzībai (sk. **76.–84. punktu**).

105. Ņemot vērā EAAPI uzdevumu sarežģītību, it īpaši uzraudzības jomā, tās resursi bija ļoti ierobežoti. Par 212 iekšējo modeļu pārraudzību atbildīgajai grupai ir bijuši tikai trīs pilnas slodzes darbinieki. Kopumā tikai 20 darbinieki (14 % no visiem EAAPI darbiniekiem) strādā tieši pārraudzības nodaļā, un ierobežots skaits citu nodaļu darbinieku nodarbojas ar uzraudzības jautājumiem. Tādējādi EAAPI stratēģiskā virziena plānotā maiņa no regulēšanas uz uzraudzību vēl nav notikusi (sk. **85.–89. punktu**).

8. ieteikums. Jāstiprina uzraudzības uzdevumu veikšanai norīkotie cilvēkresursi

- a) EAAPĪ pakāpeniski jānodrošina ievērojams to darbinieku skaita pieaugums, kuri norīkoti uzraudzības uzdevumu veikšanai, un šajā jautājumā gada darba plānā jāizvirza konkrēts un pamatots mērķis.
- b) Pēc sīkas vajadzību analīzes EAAPĪ ir arī jāapsver iespēja pieprasīt papildu resursus, skaidri norādot uzdevumus, kuriem tie ir vajadzīgi, un to ietekmi uz uzraudzības kvalitāti un konvergenci, kā arī finanšu stabilitāti.
- c) Papildu resursi ir īpaši jāizmanto tam, lai pastiprinātu EAAPĪ darbu iekšējo modeļu izstrādē un pārrobežu uzraudzību, kā arī lai apzinātu ES tiesību aktu neievērošanas gadījumus.

Īstenošanas mērķtermiņš: 1.1.2020.

Šo ziņojumu 2018. gada 2. oktobra sēdē Luksemburgā pieņēma IV apakšpalāta, kuru vada Revīzijas palātas loceklis *Neven MATES*.

Revīzijas palātas vārdā —

priekšsēdētājs

Klaus-Heiner LEHNE

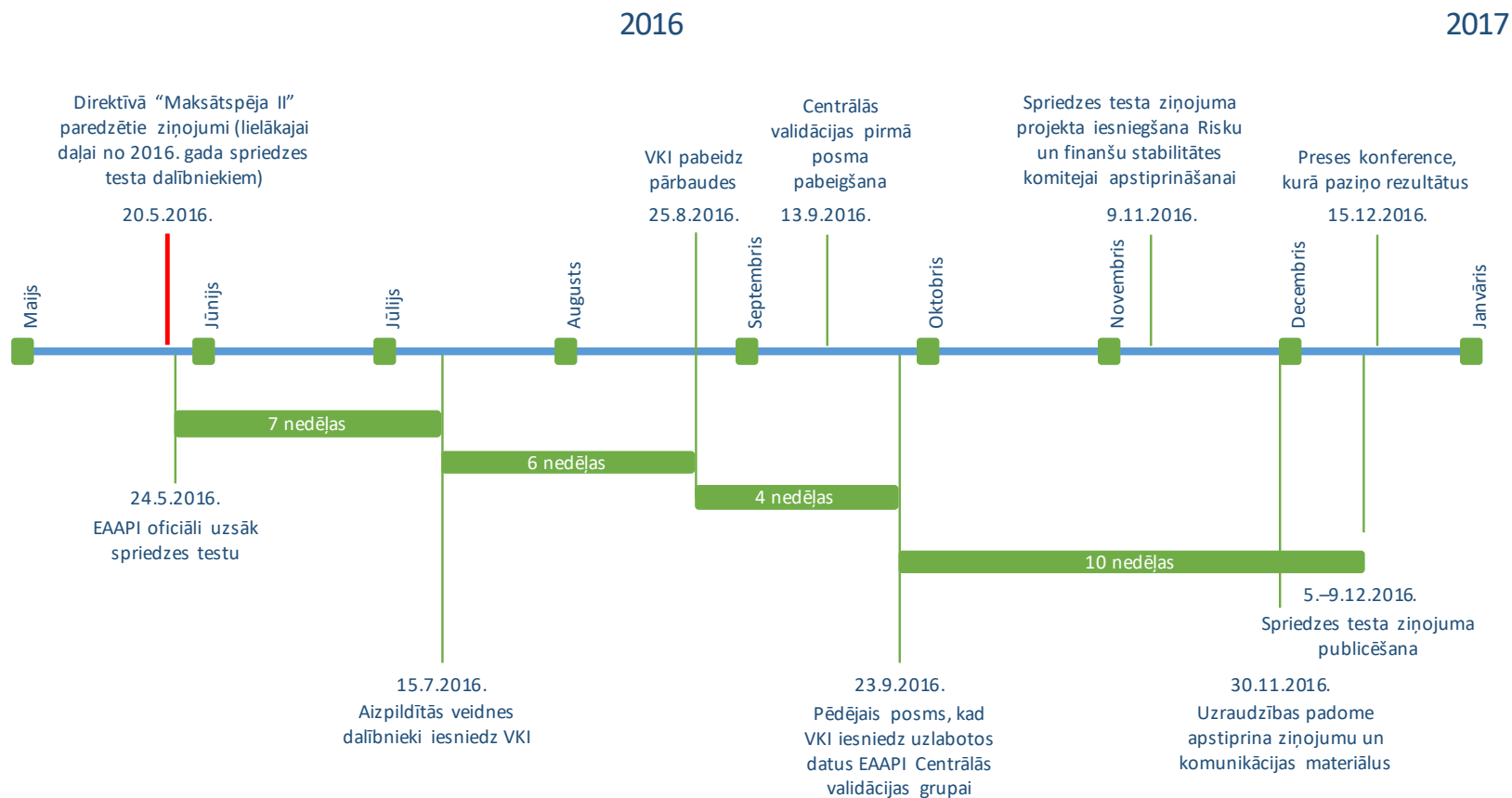
EAAPĪ SALĪDZINOŠĀS IZVĒRTĒŠANAS REZULTĀTĀ SNIEGTO IETEIKUMU PĀRSKATS

Izvērtēšanas temats	Galīgā ziņojuma pieņemšana	Paveiktais darbs	Salīdzinošās izvērtēšanas rezultātā ieteiktās darbības
Pamatfunkcijas	Galīgā ziņojuma pieņemšana sagaidāma 2018. gadā.	Šīs salīdzinošās izvērtēšanas mērķis ir gūt izpratni par to, kā uzņēmumu pamatfunkciju uzraudzībā VKI piemēro proporcionalitātes principu, ņemot vērā ar direktīvu “Maksātpēja II” ieviesto pamatfunkciju prasību īstenošanu. Darbības joma: visas VKI Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstīs. EAAPĪ darbiniekiem nosūtīta un pārbaudīta pašnovērtējuma anketa. Organizēti astoņu dalībvalstu apmeklējumi un veikti konferences zvani ar 22 VKI.	EAAPĪ: - jāņem vērā šīs salīdzinošās izvērtēšanas rezultāti, pārskatot pamatnostādnes par pārvaldības sistēmu, it īpaši 14. pamatnostādni par ārpakalpojumu izmantošanu; - uzraudzības pārbaudes procesā jāņem vērā šīs salīdzinošās izvērtēšanas praktiskie konstatējumi, paraugprakse un ieteiktās darbības. VKI (izraudzītām): - jāizstrādā un jāievieš pienācīgas uzraudzības procedūras un kritēriji, lai saskaņā ar direktīvas “Maksātpēja II” 29. pantu novērtētu pārvaldības prasības attiecībā uz pamatfunkcijām uz risku balstītā uzraudzības sistēmā; - jāpieprasa, lai visas (pār)apdrošināšanas sabiedrības izveido efektīvu pārvaldības sistēmu, kas paredz uzņēmējdarbības stabilu un piesardzīgu vadību; - piemērojot proporcionalitātes principu kopumā, jāņem vērā veids, apjoms un sarežģītība; - jāuzlabo uzraudzības process attiecībā uz personām, kas pilda pamatfunkcijas, un to zināšanām par situāciju valsts tirgū un jānovērtē, vai pamatfunkciju kombinācijas atbilst vajadzīgajiem nosacījumiem par atbilstību un neatkarību uzņēmuma organizatoriskajā struktūrā; - situācijā, kad aktuāra funkcija ietver uzdevumus, kas ir riska pārvaldības funkcijas kompetencē, VKI ir jāizvērtē interešu konflikti; - īpaša uzmanība jāpievērš riska pārvaldības funkcijai (..); - jāuzlabo uzraudzības process kombinācijām starp personām, kas pilda pamatfunkcijas, un darbības uzdevumiem (..);

Izvērtēšanas temats	Galīgā ziņojuma pieņemšana	Paveiktais darbs	Salīdzinošās izvērtēšanas rezultātā ieteiktās darbības
			- jāveic atbilstības novērtējumi arī par tām personām, kas pilda pamatfunkcijas, kuras nav personas, kas pilda aktuāra funkciju; - jānovērtē arī personu, kas pilda pamatfunkcijas, atbilstība pēc paziņojuma saņemšanas par šīs personas iecelšanu, saskaņā ar kuru var izmantot uz risku balstītu pieeju; - jāpabeidz atbilstības (un piemērotības) novērtējumi attiecībā uz visām personām, kas pilda pamatfunkcijas; - jāizstrādā un jāievieš pienācīgas uzraudzības procedūras un kritēriji, lai novērtētu pārvaldības prasības attiecībā uz pamatfunkcijām (..).
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	29.1.2015.	Praktiskās pieredzes analīze saistībā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību. Iesaistītas visas (31) EEZ dalībvalstis.	Galvenais secinājums ir vajadzība uzlabot sadarbību starp VKI dažādos uzraudzības procesa posmos, it īpaši attiecībā uz datu glabāšanu un lietvedību, informācijas apmaiņu atļaujas piešķiršanas brīdī, risku apzināšanu un sūdzību izskatīšanu. - EAAPI ir jānosaka, ka datu vākšana par uzņēmējdarbību, kas saskaņā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību tiek veikta, izmantojot filiāles citā dalībvalstī, ir obligāta. - VKI ir jāizveido datu glabāšanas sistēma, kas ļauj iegūt informāciju par vietējiem uzņēmumiem, kuri paziņojuši par savu nodomu saskaņā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību veikt uzņēmējdarbību citās EEZ dalībvalstīs. - VKI ir jāizveido sistēma, kas īpaši nodrošina atjauninātus datus par to uzņēmumu skaitu katrā valstī, kuri ir paziņojuši par savu nodomu sniegt pakalpojumus šīs valsts teritorijā. - Uzlabot datu glabāšanas sistēmu, kas ietver paziņojumus par pakalpojumu sniegšanas brīvību un brīvību veikt uzņēmējdarbību, vienlaikus cenšoties nepārslogot reģistrus ar neaktīviem paziņojumiem. - VKI ir jāapzina iespējamie riski, kas saistīti ar pakalpojumu sniegšanas brīvības darbībām, un jānosaka šiem riskiem pielāgota uzraudzības pieeja. - VKI ir jāizpēta, kāpēc atļauja ir vajadzīga vienā dalībvalstī, ja darbību plānots veikt tikai vai galvenokārt citā dalībvalstī. - Risināt sūdzību izskatīšanas jautājumu pakalpojumu sniegšanas brīvības lietā.

II PIELIKUMS**2016. GADA APDROŠINĀŠANAS SPRIEDZES TESTA PAMATĀ ESOŠIE PIENĒMUMI**

	Zema ienesīguma scenārijs	Divkārša sitiena scenārijs
Tehniskais paņēmieni	Nekāds īpašs rīks nav izmantots	Finanšu satricinājumu simulators
Ietvertie riski	Tirgus risks: (1) ilgstošs zemu procentu likmju periods.	Tirgus risks: (1) zema ienesīguma vide, ko imitē ar euro mijmaiņas likmju samazinājumu un galīgo nākotnes likmi (GNL) 4,2 % apmērā; (2) valsts un uzņēmumu obligāciju (finanšu un nefinanšu) ienesīguma straujš pieaugums un akciju un cita veida aktīvu (piemēram, riska ieguldījumu fondu, preču) satricinājums (cenu samazinājums); komerciālā un mājokļa nekustamā īpašuma cenu samazinājums.
Scenārija sākumdati — saistību puse	- Zema ienesīguma līkne (euro mijmaiņas likmju samazinājums), kas izveidota, pamatojoties uz divu gadu laikā (2014.–2015. g.) novēroto zemāko likmi (20.4.2015.), dažādiem termiņiem (2, 5, 10 un 20 gadi) eurozonā, - virzība uz leju vēl par 15 bāzes punktiem, - faktori, kas izriet no euro mijmaiņas likmēm attiecībā uz citām valūtām, - GNL 2 % apmērā (vērtība, kas ir tuvu tirgus likmei, t. i., 1,561 % 50 gadu euro mijmaiņas likmei 2015. gada 31. decembrī).	- Zema ienesīguma līkne (euro mijmaiņas likmju samazinājums), kas izveidota, izmantojot simulatoru, un - GNL 4,2 % apmērā (izmantota, lai izveidotu bezrisku likmes līkni).
Scenārija sākumdati — aktīvu puse	Tiešas ietekmes nav.	- Valsts un uzņēmumu obligāciju (finanšu un nefinanšu) ienesīguma straujš pieaugums, - ES akciju cenu un cita veida aktīvu (piemēram, riska ieguldījumu fondu, preču, īpašuma) satricinājums (cenu samazinājums).
Satricinājumu raksturs	Scenāriji tika izveidoti, pieņemot, ka satricinājumi notiek vienlaicīgi un momentāni.	
Vēsturiskie dati/noteiktais laikposms	Zemākais punkts euro mijmaiņas līknē divu gadu laikā (2014.–2015. g.).	2005.–2015. gads, ceturkšņa griezumā.
Varbūtība	Vismaz 3 % ikgadējā varbūtība līknes likvidajai daļai. Visa scenārija varbūtību precīzi aprēķināt nav iespējams, jo ir pievienota GNL (kas ir tuva tirgus likmei un tāpēc diezgan iespējama).	Tā kā mijmaiņas likmes un valsts obligāciju ienesīgums (kas agrāk bija cieši saistīti) ir vērsti pretējos virzienos, scenārija kopējā varbūtība ir daudz mazāka par abu izraisītājsnotikumu aplēsto galējo varbūtību (0,75 % attiecībā uz valsts obligāciju ienesīguma satricinājumu un 0,5 % attiecībā uz mijmaiņas likmju satricinājumiem, kas novērtēti viena gada griezumā).

III PIELIKUMS**2016. GADA SPRIEDZES TESTA NORISES GRAFIKS**

Avots: ERP, pielāgots no EAAPĪ.

IV PIELIKUMS**2014. GADA SPRIEDZES TESTĀ GŪTĀS ATZIŅAS UN VEIKTIE PASĀKUMI 2016. GADĀ**

	2014. gada spriedzes testā konstatētās problēmas	2016. gada spriedzes testā veiktie pasākumi
Laiks	- Scenāriju skaits un sarežģītība un galīgo sagatavošanās veidņu novēlota nodošana - Pārāk daudz labojumu veidnēs aprēķinu veikšanas posmā	- Nozares aprēķiniem vajadzīgais laiks tika samazināts, jo spriedzes testam bija mazāk scenāriju un salīdzinājumā ar 2014. gadu tie bija ievērojami vienkāršāki - Mazāk labojumu tehniskajās specifikācijās (trīs, nevis septiņas pārskatīšanas, kas tika veiktas 2014. gada spriedzes testā)
Kvalitātes nodrošināšana	- Apsvērtā iespēja iesaistīt vairāk validācijas ekspertu, kas veiktu uzraudzību uz vietas - Validācijas pārbaudēm bija vajadzīgs pārāk ilgs laiks - VKI vēlētos validācijas vajadzībām izmantot EAAPI rīkus	- VKI uzraudzība uz vietas galu galā netika veikta, jo uzraudzītājiem bija vajadzīgs ilgs laiks, lai nokļūtu EAAPI - No 2016. gada 30. jūnija EAAPI jāva VKI izmantot validācijas rīku
Tehniskās specifikācijas un ziņojumu veidnes	- Apsvērtā iespēja tehnisko specifikāciju izstrādē ieguldīt vairāk laika - Galveno sākumdatu (piemēram, bezriskā likmju) konkretizēšana pēdējā brīdī - Veidņu un specifikāciju vairāki atjauninājumi un jaunas versijas - Vairāk laika veidņu sagatavošanai un testēšanai pirms nodošanas - Jānodrošina skaidrība	- Tehniskās specifikācijas jau iepriekš darītas pieejamas nozares ieinteresētajām personām - Vairāki atjauninājumi (trīs versijas tehniskajām specifikācijām, piecas — veidnēm) - Ieviests režīms “Maksātspēja II”, stabilākas veidnes
Komunikācija, J&A	- Nav skaidras komunikācijas ar nozares pārstāvjiem un VKI - J&A: svarīgas atbildes sniegtas tuvu iesniegšanas termiņa beigām, kad dalībniekiem vairs faktiski nav laika reaģēt - Nav komunikācijas ar presi un citiem analītiķiem	- Pirms publicēšanas tiek rīkoti tīmekļsemināri un telekonferences - Pēdējais J&A atjauninājums publicēts divas nedēļas pirms iesniegšanas termiņa - Sagatavoti un EAAPI tīmekļa vietnē publicēti bieži uzdotie jautājumi

Avots: ERP, pielāgots no EAAPI.

EAAPI REGULĀRAI LIETOŠANAI
EIOPA-18-620
21.9.2018.

Atbilde uz Revīzijas palātas īpašā ziņojuma projektu (pēc pretrunu procedūras)

I. Kopsavilkums

V.

EAAPI vēlētos pateikties Revīzijas palātai par labo sadarbību revīzijas laikā. Revīzijas palātas darbs ir ārkārtīgi svarīgs Eiropas sistēmai kopumā, jo palīdz pilnveidot tās darbību.

VI.

EAAPI pateicas par atzinīgo vērtējumu, ko Revīzijas palāta savā novērtējumā sniedz par EAAPI faktisko ieguldījumu uzraudzības un finanšu stabilitātes nodrošināšanā apdrošināšanas nozarē. Mēs arī atzinīgi vērtējam likumdevējiem adresētos aicinājumus turpināt tiesiskā regulējuma stiprināšanu, lai atbalstītu EAAPI izšķirīgo uzdevumu saistībā ar pārrobežu uzņēmējdarbību, kas tiek veikta saskaņā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību vai uzņēmējdarbības veikšanas brīvību. Lai turpmāk nodrošinātu pienācīgu iekšējā tirgus darbību, visām iesaistītajām personām ir laikus jānodrošina adekvāta reakcija uz pārrobežu uzņēmējdarbības uzraudzības ietvaros konstatētajiem trūkumiem, jo joprojām ir jārod risinājums būtiskām problēmām.

Pašlaik notiekošās sarunas par EUI pārskatīšanu, kā arī drīzumā plānotās sarunas par Maksātspējas II pārskatīšanu likumdevējiem ir iespēja apspriest tiesiskā regulējuma stiprināšanas iespējas, lai nodrošinātu, ka gan valsts, gan Eiropas līmenī iespējams nodrošināt pienācīgu uzraudzības reakciju.

VII. un VIII. [Vienota atbilde uz VII un VIII punktu.]

EAAPI atbalsta tādas papildu izmaiņas tiesiskajā regulējumā, ar ko stiprina iekšējā tirgus darbību, lai garantētu iekšējā tirgus nepārtrauktu un pienācīgu funkcionēšanu ar mērķi nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus un patērētāju aizsardzību vienādā līmenī visā Eiropas Savienībā. Iekšējā tirgū valsts līmeņa uzraudzības kvalitāte vairs nav tikai valsts vai reģionāls jautājums — tas ir Eiropas Savienības jautājums. Tāpēc ir vajadzīgi instrumenti, ar ko nodrošināt visu uzraudzības iestāžu atbilstību noteiktajam standartam.

X.

EAAPI atzinīgi vērtē darbības jomas un scenāriju piemērotību attiecībā uz nozares galveno risku noteikšanu. ~~galveno nozares risku noteikšanas scenāriju un tvēruma atzīšanu par atbilstošiem.~~ Turpmāk EAAPI pievērsīs uzmanību arī nepieciešamajiem uzlabojumiem scenāriju skaidrošanas jomā, lai gan tehniski nav iespējams prognozēt, cik iespējami vai nopietni var būt konkrēti faktori (piemēram, galīgās nākotnes likmes izmaiņas) vai visaptveroši scenāriji, kuros apvienoti dažādi faktori..

XI.

EAAPI patiešām adekvāti un pareizi veica spriedzes datu validāciju. Attiecībā uz dažu ieteikumu vispārīgo raksturu EAAPI atzīst, ka to ir iespējams uzlabot, tomēr jānorāda, ka pēc atsevišķu neanonimizētu rezultātu publicēšanas būtu iespējams sniegt konkrētākus ieteikumus. Pamatojoties uz spriedzes testu rezultātiem, EAAPI var sniegt tikai tāds ieteikumus, kas atbilst rezultātu izpaušanas līmenim un EAAPI juridiskajām pilnvarām.

XII.

EAAPI piekrīt Revīzijas palātas viedoklim, ka uzraudzības konverģences darba stiprināšanai ir nepieciešami lielāki resursi. Līdz šim pilnslodzes darbinieki i EAAPI katru gadu ir piešķirti saskaņā ar spēkā esošo daudzgadu finanšu shēmu, ko izstrādāja pirms 2013. gada. Lai gan EAAPI ir prasījusi piešķirt lielākus resursus uzraudzības konverģences mērķa atbalstam, šīs vajadzības nav atspoguļotas spēkā esošajā daudzgadu finanšu shēmā.

XIII.

EAAPI pieņem visus ieteikumus. Turpmāk tekstā ir sniegti konkrēti komentāri par atsevišķiem ieteikumiem.

II. Apsvērumi

EAAPI ieteikumos ir atspoguļoti konstatētie trūkumi, bet trūkst kontroles pasākumu

17.

EAAPI stratēģijā par tās neatkarīgu pārraudzību ir iekļauts ieteikums sniegt mazāk, bet konkrētākus ieteikumus tās valstu kompetentajām iestādēm (VKI), un šos ieteikumus papildināt ar strukturētu kontroles procesu.

21.

EAAPI pirmajā stratēģijā par uzņēmējdarbības veikšanas uzraudzību (kas publicēta 2016. gadā) bija paredzēts pakāpeniski pilnveidot pieejamos instrumentus, proti, tematiskos pārskatus, ziņojumus par patērētāju tendencēm, mazumtirdzniecības riska rādītājus un labāku tirgus uzraudzību.

Reglamentējošos noteikumus prudenciālās uzraudzības un rīcības uzraudzības jomā Eiropā un ES tiesību sistēmā izstrādāja atšķirīgā tempā. Reglamentējošos noteikumus rīcības jomā izstrādāja tikai pēc Apdrošināšanas izplatīšanas direktīvas (AID) ieviešanas (kas piemērojama kopš 2018. gada 1. oktobra) un Regulas par komplektētu privāto ieguldījumu un apdrošināšanas ieguldījumu produktiem (PRIIP) ieviešanas (kas piemērojama kopš 2018. gada 1. janvāra). Kā izklāstīts turpmākā stratēģijas dokumentā, EAAPI mērķis ir uzņēmējdarbības veikšanas uzraudzības jomā sākt arvien vairāk piemērot uzraudzības konverģences un pārraudzības instrumentus, kas tika izstrādāti tās darbā saistībā ar Maksātspēju II, un arvien vairāk integrēt rīcības aspektus tās prudenciālajā darbā. Ar prudenciālo un rīcības jomu saistītais darbs nesākās vienlaicīgi, bet tam galu galā ir jāsaplūst, ļaujot rasties arvien lielākai sinerģijai.

22.

Uzraudzības rokasgrāmatas izstrāde bija pakāpenisks process, kurā daudzas nodaļas tika apstiprinātas 2016. gadā un 2017. gadā, bet pēdējās četras nodaļas tika apstiprinātas 2018. gada aprīlī. Daudzās no jaunajām Maksātspējas II jomām bija jāgūst pieredze pirms ieteikumu par labu praksi sagatavošanas. Apstiprinot šo apgalvojumu, 17 VKI uz jautājumu "Vai rokasgrāmatas publicēšanas grafiks bija piemērots jūsu vajadzībām?" atbildēja "jā" un tikai 4 VKI atbildēja "nē".

27.

EAAPI piekrīt, ka ir papildus jāstiprina regulējums pārrobežu uzņēmējdarbības uzraudzības jomā. Lai risinātu šo situāciju jau pašlaik spēkā esošā kontekstā, EAAPI ir izdevusi lēmumu par apdrošināšanas uzraudzības iestāžu sadarbību kas pievēršas pārrobežu sadarbībai, ar filiāļu starpniecību un saskaņā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību, gan darbību sākumā gan ilglaicīgi.

44.

Viena no EAAPI galvenajām prioritātēm turpmākajā darbā ir modeļu salīdzināšanai un modeļu pilnveidošanas pārraudzībai pieejamo datu turpmāka uzlabošana, un tas būs viens no elementiem, kas būs rūpīgi jāaplūko plānotajā Maksātspējas II pārskatīšanā.

50.

EAAPI piekrīt Revīzijas palātai, ka iespēja detalizētāk izvērtēt iekšējo modeli varētu sniegt EAAPI vērtīgu papildu informāciju. Tomēr, kā Revīzijas palāta arī norādīja, EAAPI resursi šajā jomā ir ierobežoti. Ņemot vērā ekspertu pašreizējo darbu un konkrētās apdrošināšanas grupas zemā riska profilu, EAAPI diemžēl bija jāatliek šā pieprasījuma izpilde par labu citām esošām darbībām.

52.

Maksātspējas II pirmajā īstenošanas gadā EAAPI izdevās veikt spriedzes testu, kas, kā atzīts, ļāva noteikt galvenos riskus, kādiem nozare ir pakļauta jaunajā kontekstā..

EAAPI ir pārliecināta par scenāriju kalibrēšanas atbilstību, bet ir arī apņēmības pilna turpināt savas metodiskaspilnveidi un uzlabot scenāriju skaidrojumu.

56.

EAAPI neuzskata, ka šā scenārija iespējamības daļēja prognozēšana ir piemērota metode scenārija nopietnības pamatošanai, jo īpaši tad, ja neņem vērā ietekmi, kāda būtu galīgās nākotnes likmes maiņai no 4,2 % uz 2 %. Daļēja aplēse tikai attiecībā uz likvīdo līknes daļu varētu novest pie nepareizas interpretācijas, jo atšķirīgas galīgās nākotnes likmes pieņēmums ir šā scenārija pamatelements.

EAAPI uzskata, ka, iekļaujot galīgās nākotnes likmes izmaiņu, scenārijs kļūst pietiekami nopietns.

EAAPI uzskata, ka 9. zemsvītras piezīmē lasāmais salīdzinājums starp tiesiskajā regulējumā paredzēto galīgo nākotnes likmi un tirgus likmēm nav piemērots scenārija nopietnības prognozēšanai. Maksātspējā II ir noteikts, ka Eiropas apdrošināšanas nozarei ir jāpiemēro galīgā nākotnes likme 4,20 % apmērā (2016. gadam). Tāpēc, lai attiecīgi novērtētu scenārija nopietnību, ir jāņem vērā atšķirība starp (tai laikā noteikto) galīgo nākotnes likmi 4,2 % apmērā un scenārija galīgo nākotnes likmi 2 % apmērā, nevis attiecīgā perioda likmēm tirgū, kas ilgtermiņā varētu nebūt apjomīgas, likvīdas un pārredzamas.

57.

Nepastāv vispārpieņemta metodika tāda scenārija varbūtības noteikšanai, kas apvieno tirgus likmju izmaiņu ar tādu tiesiski noteiktu parametra izmaiņu kā galīgā nākotnes likme. EAAPI nekvantificēja sākotnējās (likvīdās) līknes daļas varbūtību, jo scenārija daļējas varbūtības prognozēšana nebūtu tehniski pamatota.

58.

2016. gadā veiktie pasākumi koncentrējās uz individuālajām sabiedrībām, kuru veiktā apdrošināšana lielākoties bija parakstīta vienā valstī. Ņemot vērā iepriekš minēto un scenārijā iekļautos pieņēmumus, EAAPI izmantoto metodi uzskata par mērķim atbilstošu. EAAPI par prioritāti noteica mērķi nodrošināt proporcionālu ietekmi visiem dalībniekiem EEZ mērogā, nevis izstrādāt papildu scenāriju, kas ir pilnīgi atbilstošs tirgum.

59-62. 59.–62. punkts un 5. izcēlums

EAAPI sadarbībā ar ESRK izstrādāja divkārtas ietekmes scenāriju. Atbilstoši ESRK tehniskajam iebildumam EAAPI uzskata, ka:

- ilgāks izlases periods, piemēram, 20 gadu, nevis izmantotais 11 gadu izlases periods, neradītu uzticamākus rezultātus. Mēs apšaubām to, ka ilgāks izlases periods būtu būtiski uzlabojis vispārējo scenārija kvalitāti vai garantējis satricinājumu vienmērīgāku izplatīšanu. Konkrētāk, ja izlases periods būtu pagarināts līdz 20 gadiem,

tiktu iekļauti apsvērumi attiecībā uz ekonomikas posmu, kam raksturīga neilgtspējīga finanšu pārpilnība un ārkārtīgi zems svārstīgums,

- EAAP spriedzes tests pēc būtības ir pasākums, kas aptver 28 dalībvalstis. Tādējādi vienmēr pastāvēs spriedze starp scenārija ekonomisko konsekvenci un šķietamo "satricinājumu vienmērīgo sadalījumu" attiecībā uz aktīvcenām piemēram, valdības parādzīmēm.

EAAP uzskata, ka 5. izcēlumā un –6. izcēlumā ir pārmērīgi uzsvērts atbalsts atsevišķiem viedokļiem. Jānorāda, ka šādi viedokļi var būt pretrunā scenārijiem piemērojamajam tirgus konsekvences principam.

63.

EAAP tehniskās specifikācijas tika papildinātas ar publisko jautājumu un atbilžu atjauninājumiem un bija vērstas uz satricinājumu piemērošanu un norādēm par veidņu aizpildīšanu skaidrības un resursu taupības labad, nevis uz teorētiskiem pamatojumiem. Tā pamatā bija arī atsauksmes un secinājumi, kas bija gūti iepriekšējos pasākumos, kuros dalībnieki pieprasīja, no vienas puses, konkrētus piemērus un skaidrojumus un, no otras puses, elastīgumu un mazāk norādes savai struktūrai.

EAAP neapspriežas par scenāriju nopietnību, arī tāpēc, ka šā pasākuma mērķis nav noteikt, vai apdrošināšanas sabiedrības izturēs vai neizturēs scenāriju. Scenāriju izklāsts ir publiski pieejams attiecīgajos [ESRK](#)¹ un [EAAP](#)² dokumentos.

1. <https://eiopa.europa.eu/Publications/Surveys/ESRB%20Double%20hit%20scenar%20for%20EIOPA%202016%20insurance%20stress%20test.pdf>
2. <https://eiopa.europa.eu/Publications/Surveys/FAQ%20Insurance%20Stress%20Test%202016%20PublicFinalFinal.pdf>

65.

ES mēroga pasākumā atšķirībā no valsts pasākuma rezultāti tiek atspoguļoti pa valstīm, nevis pa viendabīgiem produktiem. Šī atšķirīgā īpatnība ir viens no galvenajiem šādu pārskatu sniegtajiem ieguvumiem.

EAAP spriedzes testa pārskatā ir iekļauti rezultāti no *ex post* analīzes, kas ir minēta 88. punktā un turpmākos punktos, ietverot arī galveno produktu kategoriju/īpatnību nošķirumu. Šī metodoloģiskā izvēle lielā mērā nodrošina līdzīgu informāciju tai, kādu nodrošinātu *ex ante* nošķirums.

13. attēls.

EAAP apzinās izlases dalībnieku daudzveidību, kas bija pārredzami atspoguļota EAAP spriedzes testa pārskatā, kā arī tika ņemta vērā, analizējot rezultātus.

Jo īpaši skatiet EAAP spriedzes testa pārskata 3.1.4. iedaļu un 90. punktu (secinājumu piemērs), kurā skaidrots, kā rezultāti, šķietami liecina par tiesiskajā regulējumā noteiktās kapitāla prasības lielo nozīmi, kas ir augstāka uzņēmumiem, kuri ir pakļauti šāda scenārija riskam. Šis konstatējums ir būtisks, jo parāda, ka uzņēmumi, kas ir nosacīti jutīgāki pret tirgus apstākļu izmaiņām (kā pārbaudīts spriedzes testā), ne vienmēr ir sliktākā vai riskantākā situācijā nekā uzņēmumi citās grupās relatīvi augstāka kapitalizācijas līmeņa dēļ.

67.

EAAP jau 2018. gada pasākumā pieprasīja aplēsi par dalībnieku kapitāla stāvokli pēc spriedzes, kaut bija tehniski sarežģījumi pieprasījuma izpildē un nodrošinot elastību.

68.

Attiecībā uz 2018. gada spriedzes testu EAAP jau ir lūgusi dalībniekiem rakstisku piekrišanu individuālai rezultātu atklāšanai.

69.

Ieteikumi no 2016. gada spriedzes testa bija pēc būtības vispārīgi, jo rezultāti netika atklāti individuālā līmenī un 2016. gads bija pirmais Maksātspējas II īstenošanas gads — laikposms, kas bija sarežģīts arī VKI.

Lai gan ieteikums par pareizas risku pārvaldības veicināšanu pēc būtības ir plašs, tas ir svarīgs periodā, kurā pavisam nesen tika noteikta prasība nodrošināt uzņēmumos pienācīgu riska pārvaldības praksi.

72.

Lai gan EAAPI piekrīt vajadzībai vēl vairāk uzlabot saziņu ar ieinteresētajām personām, vienmēr ir atsevišķi elementi, ko aplūko tikai uzraudzības kopienā. Detalizētas informācijas sniegšana par validācijas veidņu konkrēto izmantojumu var apdraudēt validācijas procesu.

Turklāt, lai gan apspriešanās ar dalībniekiem par scenāriju izstrādi var sniegt labumu valsts pasākumā, tai var būt negatīva ietekme ES kontekstā.

74

Šādā pasākumā ir grūti izvairīties no sarežģītības, un tā rezultātā ir vajadzīgi atjauninājumi. Kā norādīts, EAAPI vienmēr cenšas samazināt šādu atjauninājumu ietekmi, nodrošinot atbalsta instrumentus.

83.

Informāciju par iespējamiem Savienības tiesību aktu pārkāpumu gadījumiem EAAPI apkopo daudzos dažādos veidos. EAAPI apkopo informāciju, veicot salīdzinošo vērtēšanu, pārraudzības apmeklējumus, kolēģiju darbā vai neoficiālās sanāksmēs ar ieinteresētajām personām, lai noteiktu iespējamus Savienības tiesību aktu pārkāpumu gadījumus. EAAPI arī ir gatava saņemt informāciju no savām ieinteresēto personu grupām vai ārējām personām.

Gadījumos, kad iespējamais Savienības tiesību aktu pārkāpums ir saistīts ar uzraudzības pasākumu attiecībā uz konkrētu struktūru, sagatavošanās apspriedes notiek slēgtā EAAPI Uzraudzības padomes sesijā starp uzraudzības iestādēm, lai nodrošinātu nepieciešamo konfidencialitāti, kāda ir vajadzīga konfidencialas informācijas apmaiņai.

10. izcēlums. Savienības tiesību aktu pārkāpuma procedūra nav piemērota

EAAPI joprojām izskatīja šo lietu, ņemot vērā tās sarežģītību, kas izriet no pārrobežu ietekmes, un atšķirīgos VKI uzraudzības novērtējumus, kam bija vajadzīgs pienācīgs padziļināts izvērtējums.

87.

Lai atbalstītu pāreju no regulēšanas uz uzraudzību, EAAPI 2016. gadā īstenoja iekšēju reorganizāciju, kuras rezultātā tika izveidotas īpašas komandas, kas pievērsās uzraudzības konverģencei Uzraudzības procesu nodaļā, Pārraudzības nodaļā un Uzņēmējdarbības veikšanas uzraudzības komandā. Visās šajās jomās kopš 2016. gada ir notikusi vērā ņemama izaugsme, un turpmākajos gados ir plānota šo jomu turpmāka attīstīšana.

Turklāt jānorāda, ka EAAPI joprojām sniedz būtisku ieguldījumu tiesiskajā regulējumā gan apdrošināšanas, gan pensiju nozarē. Tāpēc ir svarīgi saglabāt arī pietiekami daudz darbinieku un speciālu zināšanu šajā politikas jomā. Pašlaik tiek īstenota virkne būtisku iniciatīvu, piemēram, *InsurTech* un "Ilgtspējīgas finanses", un turpmākajos gados tiks veikta Maksātspējas II pārskatīšana.

1. ieteikums. Uzlabot uzraudzības instrumentu fokusu un kontroli

EAAPI pieņem ieteikumu papildus stiprināt tās procesus neatkarīgas pārraudzības un salīdzinošās izvērtēšanas jomā.

95.

Iekšējā tirgū ar konkurences mehānismu nodrošina plašāku produktu sortimentu un labākas cenas Savienības iedzīvotājiem. EAAPI uzdevuma un pilnvaru centrā ir patērētāju aizsardzība, ko panāk, nodrošinot konsekventu un konverģentu augstas kvalitātes uzraudzību gan prudenciālajā, gan uzņēmējdarbības veikšanas jomā.

Lai turpmāk nodrošinātu pienācīgu iekšējā tirgus darbību, visām iesaistītajām personām ir laikus jānodrošina atbilstoša reakcija uz pārrobežu uzņēmējdarbības uzraudzībā konstatētajiem trūkumiem, ņemot vērā to, ka joprojām ir jārod risinājums būtiskām problēmām, lai nodrošinātu, ka iekšējais tirgus var nodrošināt iedzīvotājiem visus iespējamus ieguvumus.

Pašlaik notiekošās sarunas par EUI pārskatīšanu, kā arī drīzumā plānotās sarunas par Maksātspējas II pārskatīšanu likumdevējiem ir iespēja apspriest tiesiskā regulējuma stiprināšanas iespējas, lai nodrošinātu, ka gan valsts, gan Eiropas līmenī iespējams nodrošināt pienācīgu uzraudzības reakciju.

2. ieteikums. Stiprināt pārrobežu uzņēmumu uzraudzību

EAAPI pieņem ieteikumu un turpinās vērst visus centienus un sadarbību ar likumdevējiem uz tiesiskā regulējuma stiprināšanu nolūkā atbalstīt EAAPI izšķirīgo uzdevumu saistībā ar pārrobežu uzņēmējdarbību, ko veic saskaņā ar pakalpojumu sniegšanas brīvību un uzņēmējdarbības veikšanas brīvību.

Pārrobežu uzņēmējdarbības uzraudzībā konstatētie sistēmiskie trūkumi ir galvenais rezultāts, uz kuru visām iesaistītajām personām ir laikus jāadekvāti jāreaģē, ņemot vērā to, ka joprojām ir jārod risinājums būtiskām problēmām.

EAAPI ir gatava dalīties savā pieredzē ar likumdevējiem un Komisiju, lai sniegtu informāciju par aktuālām problēmām un ieteikumus par to, kā uzlabot spēkā esošo tiesisko regulējumu šo problēmu risināšanai.

3. ieteikums. Uzlabot iekšējo modeļu uzraudzības kārtību

EAAPI pieņem ieteikumu un piekrīt, ka iekšējo modeļu konsekventas un konverģentas uzraudzības nodrošināšanai iekšējā tirgū visām iesaistītajām personām ir jāiegulda papildu darbs, kā arī atzinīgi vērtē Revīzijas palātas atbalstu.

99.

EAAPI vēlētos uzsvērt, ka ņem vērā Revīzijas palātas vispārējo pozitīvo novērtējumu par šādiem aspektiem:

- scenāriju efektivitāte galveno nozares risku aplūkošanā,
- jomas un metodikas piemērotība, ņemot vērā to, ka tas bija Maksātspējas II pirmais īstenošanas gads,
- kļūdu neesība validācijā un datos.

EAAPI saskaņā ar ESRK patur spēkā tehnisko iebildumu pret komentāriem par scenāriju kalibrēšanu.

Tomēr EAAPI atzīst, ka ir iespējams uzlabot scenāriju skaidrošanu ieinteresētajām personām, un plāno turpināt darbu šajā virzienā.

4. ieteikums. Uzlabot spriedzes testu scenāriju izstrādi

EAAPI pieņem ieteikumu par tās scenāriju turpmāku uzlabošanu. EAAPI jau 2017. gada AKUI spriedzes testā izmantoja un arī 2018. gada apdrošināšanas spriedzes testā izmanto ESRK un ECB satricinājumu simulatoru tirgus scenārijiem. Apdrošināšanai raksturīgiem scenārijiem (piemēram, dabas katastrofu gadījumiem) ir vajadzīgas atšķirīgas zināšanas, un ar tiem strādā EAAPI, VKI un ārējie apdrošināšanas eksperti.

Tomēr nav iespējams prognozēt varbūtību, ka scenāriji izpildīsies visā to pilnībā. Kad kvantificēšana būs iespējama, EAAPI dokumentēs dažādu izraisītājnotikumu varbūtību iekšējas analīzes vajadzībām un scenārija apstiprināšanas procesā.

EAAPI arī plāno turpināt sadarbību ar ESRK/ECB un izmantot ārējos ekspertus, piemēram, ekspertus no EAAPI, lai analizētu un novērtētu scenārijus.

5. ieteikums. Sniegt būtiskākus ieteikumus VKI

EAAPI pieņem ieteikumu.

Pamatojoties uz spriedzes testu rezultātiem, EAAPI plāno sniegt ieteikumus, kas atbilst rezultātu izpaušanas līmenim un tās juridiskajām pilnvarām. Konkrētāki ieteikumi būtu iespējami pēc atsevišķu neanonimizētu rezultātu publicēšanas.

6. ieteikums. Sekmēt atsevišķu spriedzes testu rezultātu publicēšanu

EAAPI pieņem ieteikumu.

EAAPI sekmēs atsevišķu spriedzes testu rezultātu publicēšanu, jo īpaši tad, ja tie ir būtiski saistībā ar finanšu stabilitātes apsvērumiem. EAAPI jau 2018. gada pasākumā saskaņā ar tās spēkā esošajām juridiskajām pilnvarām ir lūgusi dalībnieku piekrišanu atsevišķu rezultātu atklāšanai. Tehniskajās specifikācijās un datu veidnēs jau ir minēti konkrētie dati un rādītāji, kas ir izpaužami individuālā līmenī.

7. ieteikums. Uzlabot spriedzes testu metodikas pārredzamību

EAAPI pieņem ieteikumu.

EAAPI plāno vēl vairāk uzlabot un formalizēt saziņu un konsultēšanos ar ieinteresētajām personām un dalībniekiem atbilstoši Revīzijas palātas ieteikumiem.

105.

Lūgums skatīt EAAPI atbildi uz kopsavilkuma XII punktu.

8. ieteikums. Stiprināt uzraudzības uzdevumu veikšanai piešķirtos cilvēkresursus

EAAPI pieņem ieteikumu un atzinīgi vērtē Revīzijas palātas atbalstu papildu resursu piešķiršanai EAAPI vajadzīgo uzdevumu veikšanai, lai uzlabotu uzraudzības un finanšu stabilitātes kvalitāti un konvergenci.

Notikums	Datums
Revīzijas plāna pieņemšana / revīzijas sākums	5.12.2017.
Ziņojuma projekta oficiāla nosūtīšana EAAPI	19.7.2018.
Galīgā ziņojuma pieņemšana pēc pretrunu procedūras	2.10.2018.
EAAPI oficiālo atbilžu saņemšana visās valodās	26.10.2018.

EAAPI ir viena no trim Eiropas uzraudzības iestādēm (EUI), un tās virsuzdevums ir atbalstīt finanšu sistēmas stabilitāti un aizsargāt patērētājus apdrošināšanas un aroda pensiju jomā. Apdrošināšanas tirgus, kura aktīvu vērtība ir aptuveni divas trešdaļas no Eiropas Savienības IKP, ir nozīmīga daļa no finanšu tirgus Eiropā. Tā darbības traucējumi varētu negatīvi ietekmēt reālo ekonomiku un patērētāju labklājību. Mēs pārbaudījām, vai EAAPI efektīvi veicināja uzraudzību, uzraudzības konvergenci un finanšu stabilitāti. Lai pārbaudītu, kā EAAPI veicināja finanšu stabilitāti, mēs pievērsāmies 2016. gada apdrošināšanas spriedzes testam. Mēs secinājām, ka EAAPI labi izmantoja plašu instrumentu klāstu, tomēr jāuzlabo to izstrāde un sistemātiska uzraudzība. Mēs konstatējām vairākas sistēmiskas problēmas pārrobežu uzņēmējdarbības un iekšējo modeļu uzraudzībā. Tās jārisina pašai EAAPI, valstu uzraudzības iestādēm un likumdevējiem, īpaši pašreizējās EUI pārskatīšanas kontekstā.

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

■ Publikāciju birojs

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/Pages/ContactForm.aspx
Tīmekļa vietne: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

© Eiropas Savienība, 2018

Lai izmantotu vai reproducētu fotoattēlus vai citus materiālus, uz kuriem neattiecas Eiropas Savienības autortiesības, atļauja jālūdz tieši autortiesību īpašniekam.